

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 160/2024-81

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajstva) a sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Advokátska kancelária Mandzák a spol., s.r.o., Zámocká 5, Bratislava, proti uzneseniu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 32D/15/2021 z 8. marca 2023 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 32D/15/2021 z 8. marca 2023 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 32D/15/2021 z 8. marca 2023 **zrušuje a vec vracia** Najvyššiemu správneému súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **959,24 eur** a zaplatiť ich právneému zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 23. mája 2023 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv na prístup k verejným funkciám, na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva

podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“), čl. 19 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZEÚ“) v spojení s čl. 2 ZEÚ, práva na rovnosť v konaní podľa čl. 47 ods. 2 ústavy, práva na súkromie podľa čl. 8 dohovoru, ako aj práva podľa čl. 18 dohovoru v spojení s čl. 6 ods. 1 a čl. 8 dohovoru rozhodnutím najvyššieho správneho súdu označeným v záhlaví tohto nálezu. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, vec vrátiť na ďalšie konanie, priznať mu primerané finančné zadostučinenie a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že predseda Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „ŠTS“) a predseda Súdnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „súdna rada“) podali proti sťažovateľovi 20. októbra 2020 disciplinárny návrh podľa zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príslušiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch“) disciplinárnemu senátu súdnej rady, ktorý bol zaevidovaný pod sp. zn. 6Ds/4/2020. Po nadobudnutí účinnosti zákona č. 432/2021 Z. z. o disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (disciplinárny súdny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „disciplinárny súdny poriadok“ alebo „DSP“) mala byť predmetná vec náhodným výberom pridelená disciplinárnemu senátu „32D“ najvyššieho správneho súdu, ktorý o nej konal pod sp. zn. 32D/15/2021.

3. Predsedníčka disciplinárneho senátu podaním z 25. februára 2022 požiadala súdnu radu o stanovisko ku skutku, ktorý bol predmetom disciplinárneho konania. Predseda súdnej rady jej následne podaním z 22. marca 2022 oznámil, že súdna rada bude rozhodovať o uvedenom návrhu 13. apríla 2022.

4. Podaním z 28. apríla 2022 predseda súdnej rady predsedníčke disciplinárneho senátu oznámil, že v ten istý deň súdna rada prijala i. a. i stanovisko k disciplinárnemu stíhaniu sťažovateľa, a to uznesením súdnej rady č. 69/2022. Zo zvukového záznamu z tohto zasadnutia súdnej rady vyplynulo, že predseda súdnej rady sa zúčastnil jej zasadnutia, hlasoval za prijatie uznesenia vo veci sťažovateľa a súčasne sa aktívne zapájal do diskusie i vo veci týkajúcej sa sťažovateľa (prepis zvukového záznamu vykonaný právnym zástupcom sťažovateľa).

5. Najvyšší správny súd nariadil vo veci sťažovateľa ústne pojednávanie, ktoré sa konalo 19. decembra 2022. V ten istý deň podal právny zástupca sťažovateľa námietku proti zloženiu disciplinárneho senátu, alternatívne námietku zaujatosti proti dvom sudkyňiam tohto senátu ([REDACTED] a [REDACTED]), pretože disciplinárny senát podľa sťažovateľa nevyhovuje požiadavkám nezávislého súdneho tribunálu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, čl. 19 ods. 1 ZEÚ v spojení s čl. 2 ZEÚ a čl. 47 charty, a pre prípad, ak by sa o tejto námietke nekonalo, uplatnil si voči týmto sudkyňiam aj námietku zaujatosti.

6. Uznesením sp. zn. 31Dz28/2022 z 19. decembra 2022 o námietke zaujatosti sťažovateľa rozhodol iný disciplinárny senát, ktorý prísediaci sudkyne nevylúčil z prerokovania a rozhodnutia veci sťažovateľa.

7. Na pojednávaní konanom 19. decembra 2022 predseda disciplinárneho senátu informoval prítomných o zadovážení kópie spisu ŠTS sp. zn. 4Tp/14/2020, ako aj o tom, že mu bolo doručené 29. apríla 2022 ním vyžiadané stanovisko súdnej rady, ktorého obsah bude prednesený v rámci

vykonávania dokazovania. Následne právny zástupca sťažovateľa reagoval vznesením námietky v jeho veci voči celému disciplinárnemu senátu. Dôvodom vznesenej námietky je špecifikum tejto veci, ktoré spočíva v tom, že jedným z disciplinárnych navrhovateľov je predseda súdnej rady, a teda senát bude vychádzať zo stanoviska, ktoré bolo prijaté pod vedením jedného z disciplinárnych navrhovateľov, čo spôsobuje narušenie rovnováhy a rovnosti zbraní, a teda aj nestrannosti a nezaujatosti disciplinárneho senátu. Zároveň predložil dokument označený ako „*Prepis zápisnice zo siedmeho zasadnutia Súdnej rady SR zo dňa 28.4.2022*“.

8. Po tajnej porade vyhlásil predseda disciplinárneho senátu opatrenie, z ktorého vyplýva, že na vznesenú námietku neprihliada, pretože podľa jej povahy nejde o námietku zaujatosti, ale o námietku proti postupu súdu v konaní.

9. Na ďalšom pojednávaní konanom 8. februára 2023 boli prednášané záverečné reči, pričom sťažovateľ opätovne poukázal na politický kontext jeho disciplinárnej veci, čo preukazoval aj verejne predneseným stanoviskom podpredsedu Národnej rady Slovenskej republiky [REDAKOVANÉ]. Predseda disciplinárneho senátu podaním z 9. februára 2023 po uvedenom pojednávaní oznámil svoju zaujatosť vzhľadom na svoj vzťah s [REDAKOVANÉ], ktorý označil za dlhoročný a priateľský, bližšie objasnil, že s ním pracoval v tej istej advokátskej kancelárii, býva s ním v tom istom dome a navštevujú sa, o čom vie širší okruh ľudí. Hoci subjektívne sa ako zaujatý necíti, zdôraznil kontext prerokúvanej veci, najmä skutok, ktorý sa kladie disciplinárne obvinenému za vinu a ktorého podstata je práve vymedzenie rámca objektívneho testu nestrannosti. Vychádzajúc z tzv. objektívneho testu, považuje tieto vzťahy za také, ktoré zakladajú pochybnosť o jeho nezaujatosti pre pomer k veci, čím je daný dôvod jeho vylúčenia. Príslušný iný disciplinárny senát uznesením sp. zn. 31Dz1/2023 z 10. februára 2023 predsedu disciplinárneho senátu z prejednávania a rozhodovania dotknutej veci nevyhlásil.

10. Sťažovateľ po oboznámení sa s týmto rozhodnutím uplatnil námietku zaujatosti nielen voči predsedovi disciplinárneho senátu, ale i voči [REDAKOVANÉ], predsedovi senátu a [REDAKOVANÉ], členovi senátu, podaním z 20. februára 2023. Rozhodujúce iné disciplinárne senáty o podaných námietkach rozhodli tak, že dotknutých sudcov nevyhlásili z prejednávania a rozhodnutia veci sťažovateľa.

11. Na ďalšom pojednávaní vo veci sťažovateľa uskutočnenom 8. marca 2023 disciplinárny senát vydal napadnuté rozhodnutie, a to pomerom hlasov 3 : 2, ktorým uznal sťažovateľa za vinného z toho, že ako sudca pre prípravné konanie v trestnej veci sp. zn. 4Tp/14/2020 vedenej proti obvinenému [REDAKOVANÉ] a spol. pri rozhodovaní o návrhu prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. k. VII/3 Gv 106/19/1000-313 zo 4. júla 2020 na vzatie do väzby obvinených [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] porušil povinnosť oznámiť svoju zaujatosť podľa § 32 ods. 1 Trestného poriadku v spojení s § 31 ods. 1 Trestného poriadku, teda že zavinene porušil povinnosti sudcu zdržať sa všetkého, čo by mohlo narušiť vážnosť a dôstojnosť funkcie sudcu alebo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov podľa § 30 ods. 1 zákona o sudcoch, a povinnosti sudcu dbať svojím správaním na to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná podľa § 30 ods. 2 písm. e) zákona o sudcoch. Súčasne mu disciplinárny senát uložil zníženie platu o 50 % na obdobie šiestich mesiacov. Písomné rozhodnutie disciplinárneho senátu

bolo doručené právnomu zástupcovi sťažovateľa 6. apríla 2023 a jeho súčasťou bolo i písomné odlišné stanovisko [REDAKOVANÉ].

12. Z verejne dostupných zdrojov vyplýva, že uznesením Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 31C 42/2020 z 12. apríla 2023 došlo k predloženiu prejudiciálneho návrhu Súdneho dvoru Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) zaevidovaného pod sp. zn. C-232/23, ktorého dôvodom sú v podstate obavy samosudcu založené na tom, že po reforme disciplinárneho poriadku sudcov, ktorá nadobudla účinnosť 1. decembra 2021, už nie je zaručená objektívnosť a nestrannosť disciplinárnych konaní proti sudcom, čo má vplyv na nezávislosť slovenských súdov. Podľa tohto sudcu totiž disciplinárny senát nespĺňa požiadavky nezávislého a nestranného súdu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

13. Sťažovateľ namieta porušenie svojho práva na nezávislý súdny tribunál a nestranný súd z dôvodu a) nedostatku funkčnej nezávislosti disciplinárneho senátu, b) procesného postupu disciplinárneho senátu, c) nevylúčenia predsedu senátu [REDAKOVANÝ], a [REDAKOVANÝ] pri rozhodovaní v jeho veci, d) porušenia nestrannosti navrhovateľov v disciplinárnom konaní, e) napadnuté rozhodnutie zasahuje do nezávislosti súdnictva a f) porušenia práva na súkromie.

II.1. K námietke nedostatku funkčnej nezávislosti disciplinárneho senátu:

14. V rámci odôvodnenia tejto námietky sťažovateľ najprv poukázal na to, že pri rozhodovaní v jeho veci, v ktorej vystupuje ako sudca, musia byť naplnené požiadavky účinnej súdnej ochrany v súlade s judikatúrou Súdneho dvora týkajúcou sa výkladu čl. 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ v spojení s čl. 2 ZEÚ i čl. 47 charty, ako aj v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 dohovoru (napr. rozsudok Súdneho dvora Repubblika z 21. 4. 2021, C-896/19, EU:C2021:311, rozsudok Openbaar Ministerie/Nezávislosť súdneho orgánu vydávajúceho zatykač/ zo 17. 12. 2020, C-354/20 PPU a C-412/20 PPU, ECLI:EU:C:2020:1033, rozsudok Gambino a Hyka z 29. 7. 2019, C-38/181, EU:C:2019:628, bod 39, rozsudok Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ z 18. 5. 2021, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, ECLI:EU:C:2021:393, bod 199, ako aj rozsudok ESLP vo veci Kinský proti Českej republike z 9. 2. 2012, č. 42856/06, bod 95 – 97C, návrh generálneho advokáta Anthony Collinsa prednesený 26. januára 2023, či rozsudok Súdneho dvora Inspekția Judiciară 11. 5. 2023, C-817/21, ECLI:EU:C:2023:55, bod 40).

15. Podľa sťažovateľa disciplinárny senát vzhľadom na spôsob menovania jeho sudcov, ako aj spôsob zániku ich funkcie nespĺňa požiadavky nezávislosti a nestrannosti. Zánik funkcie sudcu i prísediaceho disciplinárneho senátu, t. j. každého člena disciplinárneho senátu, spôsobuje samotné podanie disciplinárneho návrhu zo strany ministra spravodlivosti bez ohľadu na jeho dôvodnosť či závažnosť skutku, pre ktorý je podaný, a dotknutý člen disciplinárneho senátu nemá k dispozícii proti takémuto rozhodnutiu žiadny opravný prostriedok.

16. V preskúmvanej veci je možné podľa sťažovateľa z materiálneho hľadiska [REDAKOVANÉ] vzhľadom na jej medializované vyjadrenia k jeho disciplinárnemu stíhaniu považovať

za „ďalšieho“ navrhovateľa v disciplinárnom konaní. Za relevantnú považuje sťažovateľ aj okolnosť, že v jeho veci s ohľadom na výsledný pomer hlasovania 3 : 2 a zverejnené odlišné stanovisko JUDr. Mariána Fečíka je možné dôvodne predpokladať, že minimálne jeden hlas prísediaceho bol v tomto prípade pri záverečnom hlasovaní senátu rozhodujúci.

17. V preskúmvanej veci proti záverečnému verdiktu hlasovali dvaja členovia senátu, avšak len jeden z nich zverejnil svoje odlišné stanovisko. Sťažovateľ túto okolnosť považuje taktiež za relevantnú, pretože podľa neho neochota prezentovať odlišný názor je tiež vyvolaná nedostatkom funkčnej nezávislosti člena senátu a potencionálnou stratou svojho pôsobenia v disciplinárnom senáte. Disciplinárny súdny poriadok a ani iný právny predpis neustanovuje spôsob zániku funkcie prísediaceho a zákon priamo predpokladá, že prísediaci podaním disciplinárneho návrhu proti nemu ministrom spravodlivosti prestane spĺňať podmienky vykonávania tejto funkcie. Z uvedeného vyplýva, že členovia disciplinárneho senátu nemajú garantovanú funkčnú nezávislosť v dôsledku porušenia zásady neodvolateľnosti sudcu. Proces kreácie prísediacich disciplinárneho senátu, pri ktorom neexistuje žiadny výberový proces, resp. vopred známe špecifické pravidlá, taktiež nespĺňa požiadavku nezávislého súdneho tribunálu. Prísediaci sú síce zvolení súdnou radou, avšak bez prísnych kritérií vzťahujúcich sa na odbornosť kandidátov (pozri rozsudok ESLP Grosam proti Českej republike z 23. 6. 2022, č. 19750/13, § 131).

18. V prípade sťažovateľa ako sudcu došlo taktiež k porušeniu jeho práva na garantovanie sudcovskej nezávislosti, ktorému zodpovedá pozitívny záväzok štátu vytvoriť a garantovať sudcovi toto právo (napr. rozsudok ESLP vo veci Ewa Leszczyńska-Furtak proti Poľsku zo 6. 12. 2022, č. 39471/22 a ďalšie). V tejto súvislosti sťažovateľ upozornil na to, že otázka funkčnej nezávislosti disciplinárneho súdnictva je predmetom konania pred Súdnym dvorom vo veci sp. zn. C-232/23.

II.2. K námietke nedostatkov procesného postupu disciplinárneho senátu:

19. V tejto súvislosti sťažovateľ namietal, že senát prijal postupom podľa § 25 ods. 2 DSP rozhodnutie, že bude vychádzať zo stanoviska súdnej rady ako nezávislého odborného posudku, na ktorom však aktívne participoval predseda súdnej rady ako kontradiktórna strana, resp. navrhovateľ v preskúmvanom konaní. Povinnosťou disciplinárneho senátu bolo vylúčiť mechanickú aplikáciu § 25 ods. 2 DSP a nevychádzať zo zabezpečeného stanoviska súdnej rady. Uvedeným postupom došlo v preskúmvanom konaní k popretiu základných pravidiel spravodlivého súdneho konania a najmä k porušeniu práva na rovnosť zbraní, ako i práva na nestranný súd.

20. Osobitne sťažovateľ zdôraznil, že o jeho námietke zaujatosti nebolo v konaní rozhodnuté, pretože disciplinárny súd ju posúdil ako námietku smerujúcu proti procesnému postupu súdu, ktorú nie je potrebné prejednať. Išlo pritom o rozhodnutie celého senátu, čo jasne vyplýva zo zvukového záznamu tohto zasadnutia, aj keď v zápisnici o ňom sa hovorí len o opatrení predsedu senátu. V tejto súvislosti sťažovateľ poukázal na skutočnosť, že zaujatosť sudcu je možné vyvodiť i z procesného postupu súdu, čo vyplýva z Bangalórskeho kódexu o správaní sudcov, ale aj z judikatúry ESLP (rozsudok vo veci Indra proti Slovensku z 1. 2. 2005, č. 46845/99, rozsudok vo veci Scerri proti Malte zo 7. 7. 2020, č. 36318/18, bod 78, rozhodnutie vo veci Mucha proti Slovensku z 25. 11. 2021, č. 63703/19).

21. Disciplinárny senát bol podľa sťažovateľa povinný jeho námietku zaujatosti postúpiť ďalej na rozhodnutie, a keďže tak neurobil, porušil jeho právo na spravodlivé súdne konanie, ako aj s ním spojený právny princíp, podľa ktorého nikto nemôže byť sudcom vo vlastnej veci, ktorý má svoj odraz v judikatúre ESLP (napr. rozsudok vo veci Beresnev proti Rusku z 18. 4. 2013 č. 37975/02, bod 84), ako aj v judikatúre Ústavného súdu Českej republiky (napr. I. ÚS 1472/16, I. ÚS 4185/16, bod 45).

22. Konceptia námietky zaujatosti disciplinárneho súdneho poriadku je zjavne odlišná od Trestného poriadku a v zásade vylučuje, aby o zaujatosti rozhodol disciplinárny senát sám osebe, resp. v preskúmanom prípade o tom, či ide o námietku zaujatosti, alebo nie. Disciplinárny senát prijal postup, ktorým minimálne námietka voči členom senátu, a to JUDr. Anite Filovej a JUDr. Mariánovi Fečíkovi, nebola prejednaná.

II.3. K námietke nevyhlásenia sudcov z dôvodu ich zaujatosti:

23. V preskúmanej veci v prípade viacerých rozhodujúcich sudcov možno hovoriť o nedostatku ich objektívnej neustranovanosti, keďže posúdením všetkých individuálnych okolností predmetnej disciplinárnej veci možno dôjsť k jednoznačnému záveru, že objektívny pozorovateľ môže mať jasné pochybnosti o ich zaujatosti.

24. V prípade predsedu disciplinárneho senátu JUDr. Michala Matulníka, PhD., poukázal sťažovateľ na to, že podľa neho „zamlčal“ vzťah k [REDAKOVANÉ], keďže ho neoznámil priamo na prvom pojednávaní v tejto veci, ale až 9. februára 2023, t. j. deň po vykonaní ďalšieho pojednávania. Námietka zaujatosti voči tomuto predsedovi disciplinárneho senátu bola založená na tom, že spomínané politické motívy disciplinárneho návrhu sťažovateľ uviedol už na pojednávaní 19. decembra 2022, na ktorom spomenul aj vyjadrenia podpredsedu Národnej rady Slovenskej republiky, hoci ho konkrétne nemenoval. Z kontextu tejto výpovede však muselo byť o námietke zaujatosti rozhodujúcemu senátu zrejmé, že ide o [REDAKOVANÉ]. Od tohto dátumu podľa sťažovateľa existujú dôvodné podozrenia, že predseda disciplinárneho senátu vedel, resp. musel vedieť, že u neho existujú dôvody na záver, že osobou, ktorá v prejednávanej veci je oznamovateľom disciplinárneho previnenia, je [REDAKOVANÉ], s ktorým on je v blízkom a priateľskom vzťahu a s ktorým sa stretáva podľa vlastného vyjadrenia často a nielen na rodinných oslavách. Predseda disciplinárneho senátu naďalej konal v predmetnej veci až do 8. februára 2023, keď sa zo záverečnej reči sťažovateľa dozvedel, že za oznamovateľom disciplinárneho previnenia bol práve [REDAKOVANÉ]. Svoju zaujatosť však oznámil až 9. februára 2023.

25. Ďalším dôvodom vznesenej námietky zaujatosti proti predsedovi disciplinárneho senátu je neuplatňovanie rovnakého prístupu k stranám v konaní. Predseda disciplinárneho senátu na ústnom pojednávaní konanom 8. februára 2023 po vykonaní dôkazu vyzval na možnosť vyjadriť sa k prečítaným dôkazom navrhovateľa predsedu ŠTS. Predseda disciplinárneho senátu po jeho námietke, ktorou uvedený postup rozporoval, uviedol, že v zmysle § 4 DSP sa na disciplinárne konanie primerane použijú ustanovenia Trestného poriadku, pričom on pod obsahom pojmu primeranosť rozumie taký spôsob aplikácie ustanovení Trestného poriadku, ktoré umožňujú čo možno najväčší priestor na vyjadrenie strán, a teda kontradiktórne vedenie konania. S uvedeným extenzívnym výkladom ustanovenia procesného predpisu sa sťažovateľ nestotožňuje.

26. V závere sťažovateľ zdôraznil, že svoju námietku zaujatosti vzniesol taktiež pre existujúci vzťah predsedu disciplinárneho senátu k [REDAKOVANÉ] ako oznamovateľovi disciplinárneho previnenia.

27. Sťažovateľ sa nestotožňuje s rozhodnutím námietkového senátu o nevyklúčení predsedu disciplinárneho senátu z rozhodovania v preskúmvanej veci, ktoré považuje za absurdné, nepreskúmateľné pre nevysporiadanie sa s podstatou jeho argumentácie smerujúcej k preskúmaniu objektívnej stránky nestrannosti predsedu disciplinárneho senátu. Spomínané rozhodnutie je celkom zjavne v rozpore s judikatúrou ústavného súdu, ako aj EŠLP.

28. Sťažovateľ je toho názoru, že ním uvedené skutočnosti vo svojom súhrne predstavujú existenciu dôvodného podozrenia, že predseda disciplinárneho senátu nie je nestranným sudcom v predmetnej disciplinárnej veci, a teda sú dané dôvody na jeho vylúčenie z vykonávania úkonov v predmetnej veci a rozhodovania o nej.

29. Sťažovateľ vzniesol námietku zaujatosti i proti Mgr. Michalovi Novotnému, predsedovi senátu, a prof. JUDr. Jurajovi Vačokovi, PhD., členovi senátu, ktorí v súlade s DSP rozhodovali o ním podanej námietke zaujatosti proti predsedovi disciplinárneho senátu, pretože títo sudcovia nemôžu podľa neho obstať v objektívnom teste nestrannosti.

30. V prípade Mgr. Michala Novotného poukázal sťažovateľ na to, že v období roka 2021 vykonával na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“) funkciu štátneho tajomníka. V uvedenom čase tam pôsobila vo funkcii ministerky spravodlivosti [REDAKOVANÉ], ktorú vzhľadom na jej mediálne vyjadrenia týkajúce sa dotknutého disciplinárneho konania, ale aj stránickú spojitosť s [REDAKOVANÉ] v strane „Za ľudí“ možno označiť z materiálneho hľadiska za „ďalšiu“ navrhovateľku. Sťažovateľ kritizuje i postup sudcu Mgr. Michala Novotného, ktorý sa podľa neho, ako vyplýva zo zápisnice z verejného senátu konaného 31Dz1/2023 z 10. februára 2023, ani neoboznámil s obsahom záverečnej reči sťažovateľa, ako ani s celým spisom v jeho veci, t. j. s okolnosťami, ktoré mali nepochybne vplyv na posúdenie nestrannosti predsedu disciplinárneho senátu. Vzhľadom na uvedené sa Mgr. Michal Novotný nemôže žiadnemu objektívnemu pozorovateľovi javiť ako nestranný. V tejto súvislosti sťažovateľ poukázal na judikatúru ústavného súdu týkajúcu sa posúdenia objektívnej nestrannosti sudcu (III. ÚS 24/05, I. ÚS 371/04), ako aj rozhodnutie EŠLP vo veci Petříková proti Slovensku (rozsudok z 25. 11. 2021, č. 42149/17, § 30). Na podporu svojej argumentácie sťažovateľ poukázal taktiež na skutočnosť, že o predchádzajúcej námietke sťažovateľa, o ktorej rozhodoval Mgr. Michal Novotný v konaní vedenom pod sp. zn. 31Dz 28/2022, rozhodol 19. decembra 2022 za 50 minút od pridelenia tejto veci do jeho senátu.

31. Sťažovateľ taktiež namietal nedostatok nestrannosti vo vzťahu k prof. JUDr. Jurajovi Vačokovi, PhD., predovšetkým vzhľadom na jeho vzťah ku [REDAKOVANÉ], keďže v čase jej pôsobenia vo funkcii ministerky spravodlivosti bol v rozkladovej komisii ministerstva spravodlivosti.

II.4. K námietke nedostatku nestrannosti navrhovateľov v disciplinárnom konaní:

32. Sťažovateľ poukázal na to, že judikatúra Súdneho dvora vyžaduje, aby i subjekty oprávnené iniciovať disciplinárne stíhanie boli vybavené funkčnou nezávislosťou (m. m. rozsudok EŠLP

vo veci Kinský proti Českej republike, už citovaný, body 95 – 97, či návrh generálneho advokáta Anthony Collinsa prednesený 26. januára 2023 vo veci Inspekcia Judiciară, C-817/21, body 39 – 40). Obaja navrhovatelia v preskúmanom konaní majú väzbu na stranu „Za ľudí“ ([REDACTED] bol bývalý zamestnávateľ [REDACTED] a v prípade [REDACTED], ide o bývalého právneho zástupcu a poradcu [REDACTED], ktorý bol predsedom strany „Za ľudí“ a pôsobil pri príprave stanoviska za súdnu radu v tejto veci). S prihliadnutím na uvedené skutočnosti sa navrhovatelia objektívnemu pozorovateľovi nemôžu javiť nezávislí.

II.5. K námietke zásahu do nezávislosti súdnictva napadnutým rozhodnutím:

33. Napadnuté rozhodnutie trestá sťažovateľa ako sudcu za rozhodovaciu činnosť, čo je možné len za podmienok podľa § 116 ods. 2 písm. e) zákona o sudcoch. V danom prípade je v napadnutom rozhodnutí podcenená skutočnosť, že v konaní, v ktorom k pochybeniu sťažovateľa malo dôjsť, nebola obvineným vo väzobnom konaní, ale ani prokurátorom uplatnená námietka zaujatosti proti sťažovateľovi. Informácie relevantné z hľadiska posúdenia disciplinárneho previnenia, ktoré sa sťažovateľovi kladú za vinu, boli súčasťou spisu, t. j. strany konania boli s nimi oboznámené a mohli vzniesť námietku zaujatosti.

34. Sťažovateľ pri rozhodovaní sa o oznámení svojej zaujatosti vychádzal zo štandardnej rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu, ktorej aplikáciou dospel k záveru, že vo veci nie je povinný oznámiť zaujatosť (pozri uznesenia najvyššieho súdu, kde ho tento súd v obdobnej situácii nevylúčil napriek vyššej intenzite vzťahov s obžalovaným, kolegiálnym vzťahom a pod). Napadnuté rozhodnutie podľa sťažovateľa predstavuje v skutočnosti „trest“ za nevzatie [REDACTED] do väzby a nie je postihom za neoznámenie jeho zaujatosti. V tejto súvislosti sťažovateľ poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1Tost/34/2020, ktoré konštatovalo pozbavenie nestrannosti sťažovateľa až momentom jeho svedeckej výpovede, t. j. odlišný názor o otázke nestrannosti sťažovateľa, ako je uvedený v napadnutom rozhodnutí. Uvedené závery boli potvrdené ďalšími uzneseniami najvyššieho súdu, a to sp. zn. 4 Ndt/24/2020 zo 6. októbra 2020 a sp. zn. 3 Tost/30/2020 z 9. júla 2020, ktorých závery sú zjavne v rozpore s napadnutým rozhodnutím, na čo v plnom rozsahu odkazuje v odlišnom stanovisku JUDr. Marián Fečík.

35. Za ústavne nekonformné možno považovať i ďalšie normatívne znaky, ktoré disciplinárny senát ustálil ako relevantné pre posúdenie kvalifikovanej skutkovej podstaty podľa § 116 ods. 2 písm. b) zákona o sudcoch, a to (a) spôsob konania a (b) príťažujúce okolnosti. Disciplinárny senát však neozrejmil, ktoré konkrétne skutkové okolnosti (status predsedu ŠTS v čase spáchania skutku, masívna medializácia prípadu, jednosmerné aplikovanie „teórie zdania“ pri hodnotení svedeckej výpovede [REDACTED], charakter a intenzita informácií o sťažovateľovi uvádzaných svedkom [REDACTED]) predstavujú naplnenie jednotlivých znakov skutkovej podstaty disciplinárneho previnenia. Tento nedostatok spôsobuje chaotickosť odôvodnenia napadnutého rozhodnutia a jeho ústavnú neudržateľnosť. Rovnako i právna veta nekorešponduje charakteru, resp. znakom závažného disciplinárneho previnenia, keďže neobsahuje disciplinárnym senátom uvádzané zákonné znaky závažného disciplinárneho previnenia.

36. Disciplinárny senát nevysvetlil, z akého dôvodu je skutok sťažovateľa kvalifikovaný ako závažné disciplinárne previnenie (t. j. čo bolo tou „pridanou hodnotou“ v konaní sťažovateľa, ktorá bola rozhodujúca pre sprísnenú právnu kvalifikáciu). Disciplinárny senát nezohľadnil

ustanovenie § 150 ods. 2 zákona o sudcoch, ktoré odkazuje na primerané použitie prvej časti Trestného zákona. Tretie skutkové zistenie, z ktorého vychádzal disciplinárny senát, označované ako jednosmerné aplikovanie „teórie zdania“ pri hodnotení výpovede svedka [REDAKOVANÉ] podľa sťažovateľa podporuje dôvodnosť ústavnej sťažnosti, keďže vychádza z toho, že sťažovateľ mal v podstate uveriť svedkovi [REDAKOVANÉ], resp. iným spôsobom vyhodnotiť jeho výpoveď, čo preukazuje skutočnosť, že sťažovateľ je postihovaný za rozhodnutie, a nie za neoznámenie zaujatosti.

37. Disciplinárny senát prišiel so štyrmi skutkovými zisteniami ako relevantnými pre záver o naplnení kvalifikovanej skutkovej podstaty, pričom navrhovateľ v návrhu uviedol len jedno skutkové zistenie, ktoré navyše nekorešpondovalo s tým, ktoré ustálil disciplinárny senát. Uvedeným postupom disciplinárneho senátu bol sťažovateľ ukrátený aj na jeho práve byť oboznámený s podstatou skutku, ktorý sa mu kladie za vinu. Bolo minimálne povinnosťou disciplinárneho senátu špecifikovať skutok vrátane vymedzenia normatívnych znakov, ktoré sa sťažovateľovi kládli za vinu, tak aby mohol efektívne (a nielen iluzórne) vykonávať právo na obhajobu. Postup najvyššieho súdu bol preto poznačený i. a. prekvapivosťou, čím došlo k porušeniu zásady kontradiktórnosti, ktorá štandardne spadá pod základné záruky spravodlivého súdneho konania, ktoré sú garantované čl. 6 ods. 1 dohovoru, čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 47 charty.

II.6. K námietke porušenia práva na súkromie:

38. Sťažovateľ namieta, že v súvislosti s jeho odvolaním došlo k narušeniu jeho majetkových pomerov, a tak i k negatívnym finančným dopadom (znížením platu o 50 % na obdobie 6 mesiacov). Uvedené zasiahlo negatívne do jeho súkromného života, a to vzhľadom na to, že mal problémy s platením hypotekárneho úveru. V prípade sťažovateľa došlo i k závažnej ujme na jeho povesti, keďže o jeho disciplinárnom odsúdení široko informovali rôzne médiá, čo jednoznačne viedlo k negatívnemu vykresleniu sťažovateľa v očiach širokej odbornej i laickej verejnosti. Sťažovateľ bol dôsledkom disciplinárneho stíhania vykreslený ako sudca, ktorý zlyhal v mediálne sledovanej kauze, pričom jeho zlyhanie nemalo len charakter obyčajného disciplinárneho previnenia, ale i závažného a úmyselného. Došlo teda k závažnému narušeniu jeho spoločenskej a profesionálnej povesti so spochybnením jeho morálnych vlastností. Uvedené považuje za neprimeraný a závažný zásah do svojich práv v takom rozsahu, že je jednoznačne preukázané, že k porušeniu čl. 8 dohovoru v tomto kontexte došlo. Poukazuje najmä na mediálne výstupy priložené k tejto ústavnej sťažnosti, z ktorých jednoznačne možno dôvodiť porušenie čl. 8 dohovoru.

39. Za relevantné je tiež potrebné považovať zákonné následky disciplinárneho konania v zmysle zákona o sudcoch, a to napr. nemožnosť práce v domácom prostredí, strata ďalšieho platu, ako i možnosť kariérneho postupu na súd vyššieho stupňa. Je potrebné uviesť, že ustanovenia zákona o sudcoch nespĺňali požiadavku predvídateľnosti stíhaného skutku ako závažného disciplinárneho previnenia. Dosiaľ disciplinárne orgány nestíhali obdobný skutok, pričom akcentujeme, že sťažovateľ bol postihnutý za právny názor. Taktiež uložená sankcia nebola proporcionálna a voči napadnutému rozhodnutiu neexistoval žiaden opravný prostriedok (m. m. rozsudok ESĽP vo veci Volkov proti Ukrajine z 8. 1. 2013, č. 21722/11, body 173 až 187). Toto

navyššie zakladá i porušenie čl. 47 charty, ktoré z pohľadu ustanovenia práva EÚ nevyhnutne požaduje existenciu účinného opravného prostriedku.

40. Sťažovateľ súčasne namieta, že jeho disciplinárne stíhanie malo jasné politické motívy, a teda bolo odplatou, že nerozhodol o vzatí do väzby obvineného [REDAKOVANÉ], ktorá bola spájaná s politickou stranou SMER – SD (m. m. rozsudok ESLP vo veci Todorová proti Bulharsku z 19. 10. 2021, č. 40072/13). Z uvedeného dôvodu preto sťažovateľ súčasne namieta porušenie čl. 8 a čl. 6 dohovoru v spojení s čl. 18 dohovoru. V danom prípade došlo k zneužitiu moci, čo možno vidieť priamo z priebehu disciplinárneho konania, ktoré sa vymykalo štandardom a bolo priam presiaknuté politickými záujmami. Uvedené možno spoľahlivo dôvodiť z toho, že v konaní rozhodovali zaujatí sudcovia, ktorí rozhodovali na základe stanoviska jednej z kontradiktórnych strán, pričom sťažovateľ bol postihnutý za zásah do rozhodovacej činnosti súdu. Disciplinárny senát a navrhovatelia jasne zneužili svoju moc.

III.

Vyjadrenie najvyššieho správneho súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie najvyššieho správneho súdu:

41. Najvyšší správny súd poukázal na to, že sťažovateľ nepatrí medzi subjekty oprávnené iniciovať konanie o súlade právnych predpisov, a preto je potrebné vychádzať z prezumpcie správnosti disciplinárneho súdneho poriadku. Z rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že v kreácii disciplinárnych senátov najvyššieho správneho súdu nevidel nič protiústavné ani v prípade, keď išlo o takých jeho členov, na ktorých by sa dalo nazerať ako na služobne podriadených disciplinárnemu navrhovateľovi – prokurátorov (pozri Pl. ÚS 2/2023), o to viac to platí pre prísediacich sudcov, ktorí boli zvolení orgánom, ktorý nad nimi nemá žiadnu právomoc.

42. K predloženej argumentácii sťažovateľa najvyšší správny súd ďalej uviedol, že prísediaci sudcovia sú volení súdnou radou, ktorá je zdrojom ich legitimacy, rovnako ako je to u ostatných sudcov v Slovenskej republike. Za nesprávne najvyšší správny súd označil aj tvrdenie, že podanie disciplinárneho návrhu niektorým z disciplinárnych navrhovateľov proti prísediacemu sudcovi disciplinárneho senátu vo veciach sudcov by malo za následok zánik jeho funkcie, keďže ani jeden z disciplinárnych navrhovateľov nemá oprávnenie voči advokátom, profesorom či iným osobám, ktoré môžu byť prísediacimi sudcami v spomínaných veciach.

43. K argumentácii týkajúcej sa nepredloženia odlišného stanoviska obidvomi členmi senátu hlasujúcimi proti záveru prijatému senátom najvyšší správny súd poukázal na to, že konanie vedené Súdnym dvorom pod sp. zn. C-232/23 bolo medzičasom skončené uznesením z 8. novembra 2023 pre jeho zjavnú neprípustnosť. Súdny dvor v rozhodnutí konštatoval, že samotné nepodanie odlišného stanoviska môže indikovať rôzne skutočnosti (napr. časovú tieseň, stotožnenie sa s odlišným stanoviskom iného sudcu, hodnotový prístup k funkcii odlišného stanoviska a pod.) alebo nemusí indikovať nič. Argument sťažovateľa preto nemá žiadnu racionálnu oporu a pôsobí skôr účelovo – možnosť pripojiť k rozhodnutiu odlišné stanovisko je podľa najvyššieho správneho súdu výsostným právom člena senátu a z jeho nepripojenia nie je možné nič vyvodzovať.

44. Vo vzťahu k vyžadanému stanovisku súdnej rady poukazuje najvyšší správny súd na § 25 ods. 2 DSP, v ktorom neexistuje priestor pre diskreciu, ale ide o imperatív (prikazujúcu normu). Pokiaľ by tak predseda disciplinárneho senátu nepostupoval v súlade s uvedeným ustanovením, ukrátil by sťažovateľa o prostriedok, ktorý by mohol slúžiť v jeho prospech. Na tomto stanovisku sa navyše uznáva súdna rada ako celok (minimálny počet pre jeho prijatie je teda 10 hlasov), a nie je produktom iba jej predsedu. Najvyšší správny súd ďalej zdôraznil, že sťažovateľ v ústavnej sťažnosti nenamietala ani samotné znenie stanoviska súdnej rady, ani akúkoľvek reflexiu tohto stanoviska do odôvodnenia napadnutého rozhodnutia.

45. Trestný poriadok ani DSP podľa najvyššieho správneho súdu nepoznajú pojem „oznamovateľ disciplinárneho previnenia“. [REDAKOVANÉ] nebol účastníkom preskúmaného disciplinárneho konania a ani v ňom nijakým spôsobom nefiguroval. Napriek tejto skutočnosti predseda senátu z opatrnosti, ako aj s prihliadnutím na predmet konania po pojednávaní konanom 8. februára 2023 inicioval konanie na posúdenie jeho zaujatosti práve pre priateľský vzťah s [REDAKOVANÉ]. Predseda senátu teda postupoval tak, aby boli vylúčené akékoľvek pochybnosti o tom, že v preskúmanom konaní rozhodoval zákonný senát. Uznesením najvyššieho správneho súdu sp. zn. 31Dz/1/2023 z 10. februára 2023 bolo rozhodnuté o nevylúčení JUDr. Michala Matulníka, PhD., z vykonávania úkonov v predmetnej veci.

46. K námietke nesplnenia požiadavky nestrannosti navrhovateľov v disciplinárnom konaní najvyšší správny súd uviedol, že § 15 DSP istú formu vzťahu disciplinárneho navrhovateľa a disciplinárne obvineného dokonca predpokladá. Argumentáciu sťažovateľa s poukazom na akési postavenie [REDAKOVANÉ] v disciplinárnom konaní alebo časový aspekt výhrad týkajúci sa vzťahu [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] možno označiť za účelovú a značne deformujúcu ustanovenie § 15 DSP. Rovnakou optikou by totiž politická príslušnosť diskvalifikovala akéhokoľvek ministra spravodlivosti z podávania disciplinárnych návrhov v určitých kontextoch.

47. K argumentácii týkajúcej sa zásahu do nezávislosti súdnictva prostredníctvom rozhodnutia disciplinárneho senátu najvyšší správny súd uviedol, že podstatou tejto námietky bolo sťažovateľovo tvrdenie, že napadnuté uznesenie predstavuje trest za nevzatie obvineného [REDAKOVANÉ] do väzby, resp. trest za jeho právny názor. V tejto súvislosti najvyšší správny súd poukázal na body 44 až 51 napadnutého uznesenia, ktoré toto tvrdenie sťažovateľa jasne vyvracajú. Predmetom preskúmaného skutku nebolo rozhodnutie o väzbe [REDAKOVANÉ] alebo rozhodovanie vo veci samej, ale neoznámenie okolností, na základe ktorých by mohlo vzniknúť zdanie zaujatosti sťažovateľa s prihliadnutím na jeho osobný pomer k veci. Uvedený osobný pomer mal svoj obsahový rámec vo výpovedi [REDAKOVANÉ] z 5. mája 2020. Vo vzťahu k namietanej disproporcii rozhodnutí najvyššieho súdu a napadnutého rozhodnutia, resp. k tvrdeniu, že zaujatosť nenamietali ďalšie subjekty (prokurátor, obvinený), najvyšší správny súd poukázal na bod 48, resp. bod 40 napadnutého uznesenia.

48. K namietanej argumentácii týkajúcej sa deficitu skutkovej vety napadnutého rozhodnutia najvyšší správny súd poukázal na výrok napadnutého rozhodnutia v kontexte so skutkom uvedeným v disciplinárnom návrhu a konštatoval, že z ich porovnania tvrdené deficity skutkovej vety nevyplývajú. Sťažovateľ bol s podstatou svojho skutku oboznámený a obsérne sa k nemu vyjadril napr. v bodoch 14, 22 až 24 napadnutého rozhodnutia. Vo vzťahu k právnej kvalifikácii skutku,

resp. výšky uloženého disciplinárneho opatrenia, najvyšší správny súd odkázal na bod 51 napadnutého uznesenia.

49. K námietke porušenia práva na súkromie najvyšší správny súd poukázal na to, že sťažovateľ vylúčenie verejnosti na ústnom pojednávaní v jeho veci nenavrhol. Podľa námietok sťažovateľa by každé disciplinárne konanie vedené proti sudcovi predstavovalo porušenie jeho práva na súkromie v kontexte so zásahom do profesionálnej povesti sudcu. Rovnako nie je podľa najvyššieho správneho súdu možné prijať záver, že medializácia predmetnej veci súvisí výlučne s napadnutým uznesením.

50. Vzhľadom na uvedené dôvody najvyšší správny súd navrhol ústavnej sťažnosti nevyhovieť a v opačnom prípade sťažovateľovi nepriznať primerané finančné zadost'učinenie, ktoré je zjavne neprimerane vysoké, pretože nápravu tvrdeného porušenia práv je možné dosiahnuť zrušením napadnutého uznesenia vrátane reparovania finančných nárokov sťažovateľa.

III.2. Replika sťažovateľa:

51. Podľa sťažovateľa najvyšší správny súd vo svojom stanovisku k ústavnej sťažnosti v ťažiskových dôvodoch jeho právnu argumentáciu nespochybňuje.

52. Sťažovateľ nesúhlasí so záverom najvyššieho správneho súdu, podľa ktorého ústavný súd nie je oprávnený ním predložené námietky týkajúce ústavnosti modelu disciplinárneho súdnictva relevantne prejsť. V tejto súvislosti poukázal na porušenie čl. 2 v spojení s čl. 19 ods. 1 ZEÚ, ako aj rozsudok Súdneho dvora Melloni (rozsudok z 26. 2. 2013, C-399/11, ECLI:EU:C:2013:107, bod 59), podľa ktorého platí, že podľa zásady prednosti práva EÚ nemôže dovoľávanie sa ustanovení vnútroštátneho práva, hoci aj ústavnej povahy, členským štátom ovplyvniť účinok práva EÚ na území tohto štátu. Uvedené platí dokonca i v prípade účinkov rozhodnutia ústavného súdu, ktorým tento rozhodol, že vnútroštátne legislatívne ustanovenie je v súlade s ústavou [rozsudok Súdneho dvora RS (Effet des arrêts d'une cour constitutionnelle) z 22. 2. 2022, C-430/21, ECLI:EU:C:2022:99]. Z uvedeného dôvodu nemožno akceptovať dotknutý názor najvyššieho správneho súdu, keďže každý súd (členského štátu EÚ), a o to viac senát ústavného súdu, je povinný odmietnuť taký výklad, ktorý odporuje právu EÚ. Ukladá mu to totiž zásada prednosti a účinnosti práva EÚ. A preto i z tohto pohľadu je nedôvodný poukaz najvyššieho správneho súdu na rozhodnutie ústavného súdu vo veci sp. zn. PL. ÚS 2/2023. Sťažovateľ je presvedčený, že model disciplinárneho súdnictva príkro odporuje právu EÚ, preto by ho súd na základe zásady prednosti a účinnosti práva EÚ mal vylúčiť.

53. Sťažovateľ ďalej v súlade so svojou sťažnostnou argumentáciou uvádza, že i keď vtedajšia ministerka spravodlivosti [REDAKOVANÉ] formálne nebola navrhovateľka, tak vzhľadom na jej ingerenciu vo veci sťažovateľa ju možno považovať za navrhovateľku disciplinárneho konania z materiálneho hľadiska. Je pritom nepochybné, že mala právo iniciovať disciplinárne konanie i voči dvom prísediacim advokátkam.

54. Ani výsledok prejudiciálneho konania vo veci sp. zn. C-232/23 nemá vplyv na právnu argumentáciu sťažovateľa. V tomto konaní totiž Súdny dvor nepristúpil k preskúmaniu súladnosti slovenskej právnej úpravy s právom EÚ, ale návrh odmietol z dôvodu, že vnútroštátny súd nevysvetlil relevantnosť odpovede Súdneho dvora pre prejednávanú vec (bod 20 rozhodnutia

Súdneho dvora). Iná situácia by bola nastala, ak by práve najvyšší správny súd s ohľadom na právnu argumentáciu sťažovateľa inicioval prejudiciálne konanie, keďže v tomto prípade by výsledok prejudiciálneho konania bol relevantný pre jeho rozhodovanie.

55. Sťažovateľ taktiež uvádza, že posúdenie, či model disciplinárneho súdnictva spĺňa požiadavku nezávislého súdneho tribunálu z pohľadu čl. 6 ods. 1 dohovoru, je predmetom konania pred ESLP vo veci JUDr. Martin Piovartsy proti Slovensku, č. 42735/23. V tomto smere poukázal aj na rozhodovaciu činnosť ESLP týkajúcu sa súladnosti disciplinárneho senátu s čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. rozsudok vo veci Reczkowicz proti Poľsku z 22. 7. 2021, č. 43447/19, § 225 – § 284).

56. K námietke nedostatku nestrannosti súdneho tribunálu z dôvodu procesného postupu najvyšší správny súd v podstate trvá na mechanickom uplatňovaní § 25 ods. 2 DSP. Sťažovateľ v tejto súvislosti poukázal na právny názor vyslovený v náleze Ústavného súdu Českej republiky vo veci sp. zn. PL. ÚS 33/97, podľa ktorého „*Mechanická aplikácia abstrahujúca, resp. neuvedomujúca si, a to buď úmyselne, alebo v dôsledku nevzdelanosti, zmysel a účel právnej normy, robí z práva nástroj odcudzenia a absurdity.*“.

57. Podľa sťažovateľa za situácie, keď predseda súdnej rady je zároveň disciplinárnym navrhovateľom, bolo povinnosťou najvyššieho správneho súdu vykonať taký výklad § 25 ods. 2 DSP, podľa ktorého pri svojom rozhodovaní na také stanovisko nebude prihliadať. Opačný výklad by totiž viedol k porušeniu základných zásad spravodlivého súdneho konania v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru.

58. Na tomto mieste je potrebné zvýrazniť i postavenie najvyššieho správneho súdu, ktoré má ústavnú ambíciu byť vrcholným orgánom vo veciach správneho súdnictva a vykonávať i disciplinárnu pôsobnosť voči sudcom. Za podstatné nie je možné považovať to, že uvedené stanovisko prijala súdna rada ako kolektívny orgán, pretože bolo prijaté za zjavnej ingerencie jej vtedajšieho predsedu.

59. Analogicky sťažovateľ poukázal na rozhodovaciu činnosť ESLP, v zmysle ktorej platí, že ak sa nedostatok objektívnej nestrannosti týka len jedného z členov senátu, tak táto skutočnosť je rozhodujúca pre porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže dôsledkom tajnej porady senátu objektívne nie je možné zistiť skutočný vplyv dotknutého sudcu počas týchto porád na prijatie rozhodnutia (m. m. rozhodnutie vo veci Sigríður Elín Sigfúsdóttir proti Islandu z 25. 2. 2020, č. 41382/17, § 57). ESLP teda za relevantný považuje vplyv člena orgánu pri prijímaní kolektívneho rozhodnutia.

60. V prejednávanej veci bol však evidentný vplyv predsedu súdnej rady na prijatie predmetného stanoviska, ktoré si takto „predpripravil“ na konanie ako disciplinárny navrhovateľ. Bolo preto povinnosťou najvyššieho správneho súdu z takého stanoviska nevychádzať, a nie odvolávať sa na mechanické výklady právnych noriem.

61. Vyjadrenie najvyššieho správneho súdu potvrdzuje dôvodnosť ústavnej sťažnosti, keďže dotknutý súd pri špecifikácii podstaty konania podľa neho implicitne potvrdil, že sťažovateľ bol potrestaný za svoje rozhodnutie, pretože posúdenie vlastnej zaujatosti je prejavom rozhodovacej činnosti. Inými slovami, sťažovateľ ako sudca bol vlastne potrestaný za to, že v otázke vlastnej

zaujatosti prijal iné rozhodnutie, než aké očakávali disciplinárni navrhovatelia či vtedajšia ministerka spravodlivosti.

62. Vo vzťahu k námietke zjavnej arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia sťažovateľ poukázal na to, že najvyšší správny súd podľa neho relevantným spôsobom v bodoch 27 až 29 nezaujal žiadne stanovisko k právnej argumentácii. Jeho stanovisko sa v podstate obmedzuje len na poukazy na správnosť napadnutého uznesenia bez akejkoľvek ambície vysporiadať sa s argumentmi sťažovateľa (a to najmä napríklad k nenaplneniu normatívnych znakov ustálených v skutkovej vete).

63. K argumentácii najvyššieho správneho súdu týkajúcej sa námietky porušenia práva na súkromie sťažovateľ uviedol, že odmieta paušalizáciu disciplinárneho konania, a zdôraznil, že disciplinárnu vec sťažovateľa podľa neho nie je možné zatriediť do roviny „štandardného disciplinárneho konania“. Prípadná snaha sťažovateľa o vylúčenie verejnosti v predmetnom konaní by vzhľadom na skutkové okolnosti v preskúmvanej veci bola vnímaná ako snaha o zahmlievanie skutkových okolností prejednávanej veci, a tým i vlastnej disciplinárnej zodpovednosti. Uložené disciplinárne opatrenie (zníženie platu na 50 % s okamžitým výkonom), ktorým bol sťažovateľ uznaný vinným zo závažného disciplinárneho previnenia, mohlo oprávnene vyvolať v určitej časti profesionálnej a laickej verejnosti presvedčenie, že sťažovateľ nie je schopný vykonávať sudcovskú funkciu odborne a profesionálne (m. m. rozhodnutie vo veci Xhoxhaj proti Albánsku z 9. 2. 2021, č. 15227/19, § 363). Tieto okolnosti preto jednoznačne viedli k narušeniu jeho práva na súkromie (m. m. rozhodnutie vo veci Juszczyszyn proti Poľsku zo 6. 10. 2022, č. 35599/20). Uvedené napokon potvrdzuje i „mediálna iniciatíva“ disciplinárnych navrhovateľov usporiadaním brífingu pred budovou súdnej rady pre účely referovania o podaní disciplinárneho návrhu voči sťažovateľovi.

64. Na tomto mieste sťažovateľ poukazuje i na otázky č. 4 a 5, ktoré ESĽP adresoval účastníkom konania vo veci Rafał Zielinski a ďalší proti Poľsku, ktorých podstatou je to, či s ohľadom na judikatúru ESĽP (a to Denisov proti Ukrajine [GC] z 25. 9. 2018, č. 76639/11 a Juszczyszyn proti Poľsku zo 6. 10. 2022, č. 35599/20) v súvislosti s dĺžkou disciplinárneho konania sudcov došlo k porušeniu práva podľa čl. 8 dohovoru. I uvedená okolnosť jasne nasvedčuje tomu, že v danom prípade došlo i k porušeniu čl. 8 dohovoru, keďže i samotná dĺžka disciplinárneho konania môže byť významná pre porušenie čl. 8 dohovoru.

65. Sťažovateľ napokon nesúhlasí ani s názorom najvyššieho správneho súdu, ktorým namieta priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v peniazoch, pričom na prejednávajúcu vec je oveľa priliehavejší poukaz sťažovateľa na rozhodnutie ESĽP Paluda proti Slovensku z 23. 5. 2017, č. 33392/12, body 33 a 34 ako poukaz najvyššieho správneho súdu na rozhodnutie ESĽP vo veci Mižigárová proti Slovensku zo 14. 12. 2010, č. 74832/01, a to najmä s ohľadom na predmet tohto konania, ako i výšku žiadaného finančného zadosťučinenia. Je taktiež potrebné zohľadniť i časový aspekt, keďže rozhodnutie ESĽP, ktorým argumentuje najvyšší správny súd, bolo vydané približne pred 13 a pol rokmi. Z novších rozhodnutí poukazuje sťažovateľ napríklad na rozhodnutie ESĽP vo veci Juszczyszyn proti Poľsku (už citované), v ktorom ESĽP v súvislosti s disciplinárnym stíhaním sudcu v prípade porušenia čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 8 dohovoru priznal tomuto sťažovateľovi náhradu nemajetkovej ujmy 30 000 eur.

66. Sťažovateľ preto z uvedených dôvodov trvá na podanej sťažnosti a žiada, aby jej ústavný súd vyhovel. Súčasne žiada o priznanie náhrady trov právneho zastúpenia.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

IV.1. K námietke nedostatku funkčnej nezávislosti disciplinárneho senátu:

67. Princíp právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 ústavy je prepojený s ústavným príkazom podľa čl. 141 ods. 1 ústavy na vytvorenie takých súdov, ktoré by vykonávali súdnictvo nezávisle a nestranne v rámci realizácie individuálnej súdnej ochrany práv a právom chránených záujmov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 ods. 2 charty. Nezávislosť súdu je nielen nevyhnutnou podmienkou práva na spravodlivé prejednanie vecí, ale predovšetkým je predpokladom právneho štátu. Ústavný súd sa naplnením ústavnej požiadavky na nezávislý a nestranný súd v spojení s namietaným zložením disciplinárneho senátu pri jeho rozhodovaní o disciplinárnej zodpovednosti prokurátorov zaoberal už vo svojom náleze sp. zn. PL. ÚS 2/2023, v ktorom skúmal (okrem iného) záruky rešpektovania ústavného princípu nezávislosti a nestrannosti moci (čl. 141 ods. 1 ústavy), ako aj nezávislosti sudcu (čl. 144 ods. 1 ústavy) pri jeho kreácii. Možno preto bez pochybností uzavrieť, že najvyšší správny súd je súd zriadený ústavou v spojení s § 24a až § 24c zákona o súdoch a je zaradený do sústavy súdov. Tieto požiadavky vyplývajúce z judikatúry ústavného súdu na disciplinárny súd sú tak naplnené.

68. Ak je zrejmé, že najvyšší správny súd je ako disciplinárny súd riadnym súdom, je potrebné okrem základnej ústavnej požiadavky na jeho nezávislosť a nestrannosť požadovať aj to, aby jeho sudcovia boli rovnako nezávislí a nestranní (PL. ÚS 10/05).

69. Sťažovateľ tvrdil, že disciplinárny senát nespĺňa požiadavky nezávislosti a nestrannosti, poukazujúc na zánik funkcie jednotlivých členov disciplinárneho senátu, ktorý nastáva vždy v prípade podania návrhu na disciplinárne konanie alebo trestné konanie [§ 7 písm. a) a § 8 písm. a) a § 10 ods. 4 písm. h) DSP].

70. Sťažovateľ naznačuje, že uvedená podmienka výkonu funkcie člena disciplinárneho senátu, ktorú musí spĺňať v každej fáze disciplinárneho konania, spôsobuje zásah do nezávislosti súdu a môže byť potenciálne nástrojom úmyselného ovplyvňovania zloženia disciplinárneho senátu, a to prostredníctvom podania disciplinárneho návrhu jedným zo subjektov disponujúcich návrhovým oprávnením, medzi ktorých podľa § 14 DSD patrí okrem iného aj minister spravodlivosti. Inak povedané, možnosť zneužitia návrhového oprávnenia disciplinárnym navrhovateľom, ktorý je súčasne orgánom výkonnej moci, je podľa sťažovateľa dôvodom, pre ktorý disciplinárny súd nenapĺňa požiadavky nezávislého a nestranného súdu podľa čl. 19 ods. 1 ZEÚ v spojení s čl. 2 ZEÚ a čl. 47 charty.

71. Podľa § 5 a nasl. DSP je disciplinárny senát päťčlenný a skladá sa z predsedu disciplinárneho senátu, dvoch sudcov disciplinárneho senátu a dvoch prísediacich sudcov disciplinárneho senátu. Predsedov disciplinárnych senátov, sudcov disciplinárnych senátov a ich zastupovanie určuje na obdobie troch rokov predseda najvyššieho správneho súdu v rozvrhu práce najvyššieho správneho súdu. Zloženie všetkých disciplinárnych senátov sa musí po uplynutí troch po sebe

nasledujúcich rokoch zásadným spôsobom obmeniť. Prísediaci sú vyberaní z jednotlivých databáz prísediacich podľa § 9 DSP náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov schválených ministerstvom spravodlivosti pri zaevidovaní disciplinárneho návrhu v podateľni pre každý disciplinárny návrh zvlášť. Ak je obvinený sudca, prísediaci sa vyberá náhodným výberom z databázy prísediacich podľa § 9 ods. 1 písm. d) DSP z iných osôb zvolených súdnou radou.

72. Vzhľadom na argumentáciu sťažovateľa bolo potrebné požiadavku na nezávislosť a nestrannosť sudcov a prísediacich disciplinárneho senátu vyhodnotiť vo vzťahu k jednému z predpokladov výkonu tejto funkcie, a to k predpokladu absencie disciplinárneho konania a trestného konania vedeného proti jednotlivým sudcom disciplinárneho senátu [§ 7 písm. a), § 8 písm. a), § 10 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. a) a ods. 3 písm. a) a u prísediacich zvolených súdnou radou § 10 ods. 4 písm. h) DSP]. Podľa § 11 ods. 1 písm. c) a ods. 2 písm. d) DSP je nesplnenie uvedeného predpokladu spojené so zánikom funkcie sudcu disciplinárneho senátu.

73. ESLP v rámci svojej judikatúry považuje podmienku nezávislosti a nestrannosti súdu za nevyhnutnú a definuje ju prostredníctvom viacerých faktorov, napr. pomocou samostatnosti a nezávislosti súdu od ostatných zložiek štátnej moci (rozhodnutie ESLP vo veci Ringeisen proti Rakúsku zo 16. 7. 1971, č. 2614/65), spôsobu kreovania a menovania rozhodovacieho telesa (rozhodnutie ESLP vo veci Benthem proti Holandsku z 23. 10. 1985, č. 8848/80), dĺžky funkčného obdobia, zákazu udeľovať inštrukcie sudcom týkajúce sa ich rozhodovania (už citované rozhodnutie Benthem proti Holandsku), existencie právnych záruk proti vonkajším tlakom (rozhodnutie ESLP vo veci Cambell a Fell proti Spojenému kráľovstvu Veľkej Británie z 28. 6. 1984, č. 7819/77 a č. 7878/77, Ramos Nunes de Carvalho e Sá proti Portugalsku zo 6. 11. 2018, č. 55391/13, č. 57728/13 a č. 74041/13, bod 144), ako aj pôsobenia súdneho orgánu ako nezávislého navonok (rozhodnutie ESLP vo veci Bryan proti Spojenému kráľovstvu Veľkej Británie z 22. 11. 1995, č. 19178/91, Fruni proti Slovensku z 21. 6. 2011, č. 8014/2007, bod 141).

74. Sťažovateľom namietaný predpoklad výkonu funkcie sudcu disciplinárneho senátu bol prevzatý z predchádzajúcej právnej úpravy a už samotný tento fakt vylučuje účelovosť jeho prijatia zákonodarcom. Dotknutý predpoklad je odrazom vysokých zákonných požiadaviek na morálku a bezúhonnosť, ako aj odbornosť sudcov disciplinárneho senátu, ktoré vyplývajú aj zo samotnej právomoci disciplinárneho senátu, ktorý rozhoduje o disciplinárnych obvineniach verejných činiteľov, u ktorých sú bezúhonnosť a morálna integrita základnými zákonnými predpokladmi pre vykonávanie takejto funkcie.

75. Predpoklad výkonu funkcie sudcu disciplinárneho senátu spočívajúci v podmienke neexistencie disciplinárneho návrhu či vedenia trestného stíhania proti nemu zo strany orgánov verejnej moci predstavuje v konečnom dôsledku výnimku z absolútnej imunity proti vonkajším zásahom do zloženia disciplinárneho senátu zo strany výkonnej moci.

76. Najvyšší správny súd vo svojej odpovedi poukázal na závery rozsudku Súdneho dvora A. K. (Nezávislosť disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu) (rozsudok z 19. 11. 2019, C-585/18, C-624/18 a C-625/18, ECLI:EU:C:2019:982), v ktorom Súdny dvor pripomenul, že je vecou vnútroštátneho právneho poriadku každého členského štátu, aby určil príslušné súdy a upravil procesné podmienky žalôb určených na zabezpečenie ochrany individuálnych práv vyplývajúcich

z právneho poriadku EÚ, členské štáty sú pritom v každom prípade zodpovedné za zabezpečenie dodržania práva na účinnú súdnu ochranu uvedených práv, tak ako je zakotvené v čl. 47 charty (bod 115), ktoré zabezpečuje rovnakú úroveň ochrany ako čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 118). V obsahu čl. 47 ods. 2 charty je zahrnuté aj právo každého na to, aby jeho vec bola spravodlivo prejednaná nezávislým a nestranným súdom. Súdny dvor (bod 123) poukázal na to, že tieto záruky nezávislosti a nestrannosti stanovujú ako požiadavku existenciu pravidiel, najmä pokiaľ ide o zloženie orgánu, menovanie, funkčné obdobia, ako aj dôvody zdržania sa hlasovania, vylúčenia pre zaujatosť a odvolania jeho členov, ktoré umožňujú odstrániť akékoľvek oprávnené pochybnosti u osôb podliehajúcich súdnej právomoci, pokiaľ ide o neovplyvniteľnosť uvedeného orgánu vonkajšími činiteľmi a jeho neutralitu vo vzťahu k protichodným záujmom [rozsudok Súdneho dvora Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému) z 25. 7. 2018, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, bod 66 a citovaná judikatúra, ako aj rozsudok Komisia/Poľsko (Nezávislosť najvyššieho súdu) z 24. 6. 2019, C-619/18, EU:C:2019:531, bod 74].

77. Tento výklad čl. 47 charty je potvrdený už spomínanou judikatúrou ESĽP týkajúcou sa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorej toto ustanovenie vyžaduje, aby boli súdy nezávislé od účastníkov, ako aj od výkonnej moci a normotvorcu (rozsudok ESĽP vo veci Ninn-Hansen proti Dánsku z 18. 5. 1999, č. 28972/95, bod 19 a citovaná judikatúra).

78. Ústavný súd vo svojom rozhodnutí sp. zn. PL. ÚS 52/99 konštatoval, že účelom nezávislosti a nestrannosti súdov je zabezpečiť súdom také postavenie, ktoré zodpovedá ich úlohe v právnom štáte, a to vo vzťahu k ďalším orgánom štátu v horizontálnej úrovni vzťahov, ako aj vo vzťahu k subjektom podliehajúcim ich jurisdikcii. Na druhej strane je potrebné poznamenať, že nezávislosť súdnej moci zároveň neznamenať jej absolútnu nekontrolovateľnosť a neregulovateľnosť zo strany ďalších zložiek moci. Nezávislosť je vlastne garanciou na rozhodovanie individuálnych vecí podľa práva. Zdôrazniť v tomto prípade je potrebné taktiež skutočnosť, že sťažovateľ nespochybňuje samotný proces výberu disciplinárneho senátu v konkrétnom konaní, ktorý prebieha spôsobom, ktorý bráni zásahom zo strany zákonodarnej a výkonnej moci.

79. Sťažovateľom namietaná návrhová legitimácia ministerstva spravodlivosti na podanie návrhu na disciplinárne konanie je súčasťou realizácie systému vzájomných brzd a protiváh medzi jednotlivými zložkami štátnej moci, ktorá zabezpečuje tlak na súdnu moc, aby rozhodovala v súlade s jej poslaním nezávisle a nestranne, rešpektujúc pritom princíp právnej istoty. Tento tlak je však zároveň obmedzený striktnou špecifikáciou jednotlivých konaní považovaných za disciplinárne previnenia priamo v rámci zákona o sudcoch, zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov či zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov a Exekučného poriadku.

80. Na druhej strane riziko zneužitia vyplývajúce z inštitucionálnych väzieb medzi ministerstvom spravodlivosti a osobami zastávajúcimi výkon funkcie sudcu disciplinárneho senátu nemožno nikdy úplne vylúčiť.

81. Ústavný súd v tejto súvislosti považuje za potrebné poukázať na to, že už vo svojom náleze sp. zn. PL. ÚS 2/2023 vymedzil normatívne a inštitucionálne garancie nezávislosti disciplinárneho súdu, ktoré v spojení so všeobecne platnou zásadou prezumpcie konania osoby vykonávajúcej

pôsobnosť štátneho orgánu (minister spravodlivosti) *lege artis* a *bona fide* sú v tomto prípade protiváhou argumentu sťažovateľa spočívajúceho len v existencii potencionálnej možnosti zneužitia právomoci verejného činiteľa, ktorá je však vyvrátiteľná len v konkrétnom prípade.

82. Nenaplnenie dotknutého zákonného predpokladu výkonu funkcie sudcu disciplinárneho súdu jednotlivým sudcom v konkrétnom prípade by mohlo dôvodne predstavovať dôvod spochybnenia personálneho pôsobenia tohto sudcu v disciplinárnom senáte a následne spochybniť aj samotné rozhodnutie prijaté disciplinárnym senátom pre zaujatosť. Dôvodom chýbajúcej nestrannosti sudcu disciplinárneho senátu teda nemôže byť iba existencia návrhových kompetencií ministra spravodlivosti zverených mu v rámci delby moci voči sudcom disciplinárneho senátu. V tomto prípade by *ad absurdum* bolo možné hovoriť o potencionálnej zaujatosti ministra spravodlivosti voči všetkým sudcom.

83. Sťažovateľ v argumentácii neuviedol žiadne ďalšie skutočnosti ani kontext skutkových okolností, ktoré by mohli viesť k záveru o dostatočnej intenzite a spôsobilosti dotknutého zákonného predpokladu výkonu funkcie sudcu disciplinárneho senátu v spojení s návrhovou legitimáciou ministerstva spravodlivosti zasiahnuť do materiálnej, hierarchickej či administratívnej závislosti na výkonnej moci, ktorá by mohla ohrozovať nezávislosť či nestrannosť jednotlivých členov disciplinárneho senátu.

84. Za relevantný argument sťažovateľ považoval výsledný pomer hlasovania jednotlivých členov disciplinárneho senátu v jeho veci (3 : 2), z ktorého vyvodil, že vzhľadom na obsah odlišného stanoviska sudcu JUDr. Mariána Fečíka možno dôvodne predpokladať, že minimálne jeden hlas prísediaceho bol rozhodujúci. Samotný spôsob hlasovania prísediaceho sám osebe nemôže byť dôkazom závislosti niektorého z prísediacich od výkonnej moci, ktorá mala vplyv na jeho spôsob hlasovania v preskúmvanej veci. Vo vzťahu k argumentácii sťažovateľa týkajúcej sa nepodania odlišného stanoviska druhým zo sudcov disciplinárneho senátu sa ústavný súd plne stotožňuje s argumentáciou najvyššieho správneho súdu odkazujúcou na rozhodnutie Súdneho dvora, podľa ktorej je podanie odlišného stanoviska realizáciou práva sudcu, ktoré môže, ale aj nemusí využiť. Z nevyužitia tohto práva sudcom disciplinárneho senátu nemožno vyvodiť záver o tom, že disciplinárny senát nenapĺňa požiadavku nezávislého a nestranného súdu.

85. V rámci podpornej argumentácie sa sťažovateľ odvoláva na rozhodnutie ESLP vo veci Grosam proti Českej republike (už citované), v ktorom bola preskúmvaná nezávislosť disciplinárneho senátu v prípade rozhodovania v disciplinárnom konaní vedenom proti súdnemu exekútorovi. V tejto súvislosti je potrebné podotknúť, že napriek podobnosti slovenskej a českej právnej úpravy nie je zloženie disciplinárneho senátu v DSP konštituované identicky [podľa českej úpravy v dotknutej veci rozhodovali v 1/3 sudcovia (v počte 2) a v 2/3 prísediaci (v počte 4)]. V spomínanom rozhodnutí bola kritizovaná predovšetkým transparentnosť procedúry, ktorou boli jednotliví prísediaci disciplinárneho senátu určení, absencia záruk proti vonkajším tlakom a tesná blízkosť ministra spravodlivosti k niektorým prísediacim. Rozhodnutie bolo prijaté tesnou väčšinou a ostro kritizované samotnými vo veci rozhodujúcimi sudcami poukazujúcimi na prekročenie právomoci súdom. Veľký senát ESLP, ktorému bola táto vec postúpená, nahradil rozsudkom č. 19750/13 z 1. 6. 2023 už spomínaný rozsudok senátu prvej sekcie, na ktorý sa odvoláva sťažovateľ, pričom k námietke spochybňujúcej nezávislosť a nestrannosť disciplinárneho senátu

uviedol, že nebola sťažovateľom uplatnená včas, a preto ju vyhlásil za neprijateľnú podľa čl. 35 ods. 1 dohovoru pre nedodržanie lehoty šiestich mesiacov.

86. Sťažovateľ podporne ďalej poukazoval na konanie vedené pred Súdny dvorom pod sp. zn. C-232/23, ktoré sa malo týkať funkčnej nezávislosti disciplinárneho súdu. Súdny dvor v tejto veci rozhodol uznesením z 8. novembra 2023, z ktorého vyplýva, že návrh v tejto veci bol odmietnutý ako neprípustný, pretože medzi návrhom, ktorý smeroval k vyriešeniu otázok spojených s nezávislosťou a nestrannosťou disciplinárneho senátu v disciplinárnom konaní, a sporom vo veci samej (konanie vo veci ochrany osobnosti) neexistuje spojitosť, z čoho následne vyplýva, že požadovaný výklad nie je nevyhnutný na to, aby vnútroštátny súd mohol na základe záverov vyplývajúcich z takéhoto výkladu prijať rozhodnutie, ktoré je potrebné na účely rozhodnutia tohto sporu.

IV.2. K námietke nedostatkov procesného postupu disciplinárneho senátu:

87. V rámci odôvodnenia tejto námietky sťažovateľ poukazoval na to, že obaja navrhovatelia sa v tomto prípade podľa neho nemôžu zdať nezaujatí, a to v dôsledku ich prepojenia na politickú stranu „Za ľudí“, a ďalej rozporuje postup disciplinárneho senátu, ktorým si vyžiadali stanovisko súdnej rady, aplikujúc podľa neho formalistický výklad § 25 DSP.

88. V súvislosti s uvedenou argumentáciou ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že disciplinárny senát nebol pri svojom rozhodovaní doručeným stanoviskom súdnej rady viazaný, a to s ohľadom na čl. 141 ústavy. Uvedená skutočnosť sa prejavila napokon aj v obsahu napadnutého uznesenia, ktoré sa naň v rámci svojho odôvodnenia vôbec neodvoláva.

89. K odkazu sťažovateľa na rozsudok ESLP vo veci Kinský proti Českej republike (už citovaný) ústavný súd poznamenáva, že tento rozsudok je založený na podstatne odlišných skutkových okolnostiach. V uvedenej veci bol totiž sťažovateľ stranou v rámci občianskoprávného konania, ktorá uplatnila svoj reštitučný nárok, a jeho protistranou bol štát. ESLP uzavrel, že k porušeniu práv sťažovateľa v tomto prípade došlo v dôsledku toho, že štát sa prostredníctvom zásahov orgánov štátnej správy – ministerstva spravodlivosti (požadovanie informácií o priebehu konania nad rámec bežnej dohľadovej činnosti, ktorá minimálne monitorovala vo veci rozhodujúcich sudcov), spojených s medializovanými výrokmí významných politikov, ako aj prostredníctvom trestného konania vedeného proti sťažovateľovi a jeho právnomu zástupcovi, v ktorom tieto orgány získavali informácie, snažil vylepšiť svoju procesnú pozíciu v súkromnoprávnom spore. Z uvedeného je zjavné, že ide o vec s podstatne odlišnými skutkovými okolnosťami, a preto právne závery ESLP v nej vyslovené nemožno vo veci sťažovateľa použiť. K odkazu na stanovisko generálneho advokáta Anthony Collinsa prednesené vo veci sp. zn. C-817/21 ústavný súd poznamenáva, že uvedené body sa zaoberajú predovšetkým potrebou nezávislosti a nestrannosti orgánu rozhodujúceho o disciplinárnych vyšetrovaniach sudcov, a preto ho v namietanej súvislosti nemožno považovať za relevantný.

IV.3. K námietke nevylúčenia sudcov z dôvodu ich zaujatosti:

90. Podľa sťažovateľa mal sudca JUDr. Michal Matulník, PhD., povinnosť oznámiť svoj priateľský vzťah s [REDAKOVANÉ] už na prvom pojednávaní, na ktorom sťažovateľ vo svojej výpovedi

hovoril o politických motívoch jeho disciplinárneho stíhania. Sťažovateľ sa nestotožňuje s rozhodnutím o nevyklúčení predsedu disciplinárneho senátu.

91. Cieľom rozhodovania o námietke zaujatosti je zabezpečenie realizácie práva na nezávislý a nestranný súd, a to aj poskytnutím bariér účelovej eliminácii sudcu prostredníctvom námietky zaujatosti, pokiaľ možno očakávať, že bude zastávať pre stranu nepriaznivý názor na vec.

92. Judikatúra ESLP vychádza z dvoch testov nestrannosti sudcu. Subjektívny test je založený na osobnom presvedčení sudcu v danej veci a objektívny test sleduje existenciu dostatočných záruk, že je v tomto ohľade možné vylúčiť akúkoľvek legitímnu pochybnosť (rozhodnutie Saraiva de Carvalho proti Portugalsku z 22. 4. 1994, č. 15651/89, Gautrin a ďalší proti Francúzsku z 20. 5. 1998, č. 21257/93, č. 21258/93, č. 21259/93 a č. 21260/93).

93. Podstatná v odpovedi na námietky sťažovateľa bola teda ústavná konformita interpretácie a aplikácie § 4 DSP v spojení s § 31 ods. 1 Trestného poriadku vo vzťahu k základnému právu na zákonného sudcu zo strany najvyššieho správneho súdu. K vylúčeniu sudcu môže dôjsť len vtedy, ak je zjavné, že vzťah sudcu k danej veci, stranám alebo ich zástupcom je takej povahy a dosahuje takú intenzitu, že napriek ústavným a zákonným povinnostiam je dôvodné pochybovať, či bude môcť nezávisle a nestranne rozhodovať.

94. Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry v tejto súvislosti vyslovil, že súčasťou základného práva na zákonného sudcu, resp. na súd zriadený zákonom je požiadavka, aby prípadné námietky účastníka súdneho konania týkajúce sa porušenia uvedených práv boli náležite preskúmané a aby sa súd príslušný o týchto námietkach rozhodovať s nimi preskúmateľným spôsobom vysporiadal (III. ÚS 116/06). Rozhodnutie o vylúčení sudcu z prerokovania a rozhodovania veci, v ktorej sa stal zákonom ustanoveným spôsobom zákonným sudcom, je bezpochyby výnimkou zo základného práva na nestranný súd alebo na nestranného sudcu ako súčasť základného práva na spravodlivý proces. Každá výnimka zo základného práva alebo slobody sa musí vykladať reštriktívne, najmä tak, aby sa zachovala podstata a zmysel posudzovaného základného práva (na nestranného sudcu), ako aj podstata a zmysel základného práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 345/09).

95. Predmetom preskúmaného disciplinárneho konania bol procesný postup sťažovateľa, ktorého znaky mohli naplniť skutkovú podstatu závažného disciplinárneho deliktu v konaní o väzbe obvineného, ktoré bolo mediálne sledované vzhľadom na vtedajšiu spoločenskú situáciu a z nej vyplývajúci prirodzený záujem spoločnosti o otázky spojené s dôveryhodnosťou súdnictva v dôsledku vyšetrovania viacerých korupčných káuz v spoločnosti. Politici, medzi ktorých patrila ako podpredseda parlamentu i [REDAKOVANÉ], procesný postup sťažovateľa pri rozhodovaní o väzbe obvineného podrobil kritike aj prostredníctvom médií a vyzval kompetentné orgány na podanie návrhu na disciplinárne konanie.

96. V preskúmanom konaní bolo o námietke zaujatosti predloženej samotným sudcom JUDr. Michalom Matulníkom, PhD., rozhodnuté tak, že uvedený sudca z vykonávania úkonov v tejto veci nebol vylúčený. Po preskúmaní podanej námietky pri posúdení aspektu objektívnej nestrannosti dospel najvyšší správny súd k záveru, že skutočnosti uvádzané namietajúcim sa sudcom nesvedčia o existencii takeého vzťahu k veci, ktorý by bol spôsobilý vyvolať pochybnosti o jeho nestrannosti, poukazujúc pritom na neexistenciu osobného záujmu sudcu na výsledku

konania, pretože sudca v tomto prípade nie je poškodený, ďalej na neexistenciu žiadnych nárokov, ktoré by mohli vzniknúť sudcovi z konania [REDAKOVANÉ], ako aj skutočnosť, že sudca nedisponoval pred začatím konania poznatkami o prejednávanej veci. Skutočnosť, že [REDAKOVANÉ] mal podať podnet navrhovateľom na podanie disciplinárneho návrhu proti sťažovateľovi, nemôže byť považovaná sama osebe za postačujúcu pre konštatovanie pomeru sudcu JUDr. Michala Matulníka, PhD., k veci. Uvedený pomer, resp. vzťah k veci, by vychádzal z predpokladu, že dve osoby, ktoré sú v priateľskom vzťahu, majú automaticky na všetky otázky rovnaké názory a z konania jednej z nich možno automaticky vyvodzovať úmysel či pohnútku konania druhej. Vo výsledku by sa predpokladala vlastne neschopnosť sudcu samostatne myslieť pri výkone svojej funkcie a neschopnosť odosobniť sa od názoru svojho priateľa. Takýto predpoklad osobnej (názorovej) predpojatosti nezodpovedá ustanoveniu § 31 ods. 1 Trestného poriadku, ktorý predpokladá preukázanie existencie konkrétneho pomeru k práve prerokúvanej veci.

97. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že k zákonným predpokladom výkonu funkcie sudcu patrí aj vnútorná, osobná zodpovednosť sudcu za výkon tejto funkcie. Odrazom nezávislosti sudcu, jeho profesionality i morálnej integrity je aj povinnosť odolávať vonkajším mediálnym a politickým tlakom pri svojej rozhodovacej činnosti. Podstatnou sa v tomto prípade javí aj skutočnosť, že sudca v preskúmanom konaní inicioval preskúmanie svojej nestrannosti, akonáhle sa dozvedel o skutočnosti, ktorá by mohla mať vplyv na jej posúdenie, a sťažovateľ podľa ústavného súdu neuviedol dostatok argumentov spôsobilých spochybníť jeho nestrannosť v pomere k veci. V tejto súvislosti je potrebné taktiež zdôrazniť, že v preskúmanom konaní nešlo o politickú kauzu, ale o preskúmanie preukázateľne zaznamenaného procesného postupu sudcu vo veci obvineného z korupčnej činnosti. Profesionálne správanie sudcu JUDr. Michala Matulníka, PhD., ktorý po zistení, že podnet na podanie disciplinárneho návrhu mal podať jeho priateľ – politik, sám inicioval konanie o preskúmaní jeho zaujatosti, zásadným spôsobom eliminuje nazeranie, resp. vonkajší pohľad na objektívne pochybnosti o jeho nezaujatosti, ktoré by mohli vzniknúť. Za relevantnú nemožno považovať ani jeho argumentáciu týkajúcu sa oneskorenosti podanej námietky zaujatosti týmto sudcom. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že argumentácia predložená sťažovateľom nie je spôsobilá spochybníť záver o nevyhlúčení sudcu, a teda aj o rozhodovaní nezávislého a nestranného súdu vo veci sťažovateľa.

98. Sťažovateľ taktiež namietal, že o podanej námietke zaujatosti sudcu JUDr. Michala Matulníka, PhD., rozhodoval senát, ktorého dvaja sudcovia mali byť vylúčení pre ich predchádzajúce pôsobenie na ministerstve spravodlivosti. Vo vzťahu k zaujatosti sudcu Mgr. Michala Novotného uviedol, že vykonával funkciu štátneho tajomníka ministerstva spravodlivosti v čase pôsobenia „ďalšej navrhovateľky“ v tomto konaní – [REDAKOVANÉ] v pozícii ministra spravodlivosti. Voči sudcovi prof. JUDr. Jurajovi Vačokovi, PhD., sťažovateľ argumentuje tým, že pôsobil v obdobnom čase na ministerstve spravodlivosti v rozkladovej komisii. Identickú argumentáciu sťažovateľ predložil aj v námietke zaujatosti vedenej pred najvyšším správnym súdom vo veci sp. zn. 31Dz/2/2023. Najvyšší správny súd o tejto námietke rozhodol uznesením sp. zn. 33Dz/2/2023 z 2. marca 2023, ktorým ich nevyhlúčil a v ktorom zdôraznil, že ministerstvo spravodlivosti v prípade sťažovateľa nie je jedným z navrhovateľov dotknutého disciplinárneho konania, v konaní nebolo preukázané osobné prepojenie týchto sudcov na navrhovateľov, dotknutí sudcovia neparticipovali na príprave disciplinárneho návrhu a samotný

postup Mgr. Michala Novotného v konaní taktiež nemôže byť dôvodom na jeho vylúčenie z tohto konania.

99. Ústavný súd sa s touto argumentáciou najvyššieho správneho súdu plne stotožňuje, keďže je plne súladná s judikatúrou ústavného súdu. Právny názor najvyššieho správneho súdu je v tomto prípade plne ústavne akceptovateľný a odôvodnený.

IV.4. K námietke nestrannosti disciplinárnych navrhovateľov:

100. Sťažovateľ namietal, že prepojenosť navrhovateľov, ako aj ministerky spravodlivosti na politickú stranu „Za ľudí“ spôsobuje ich závislosť a neschopnosť objektívne konať v súlade so svojím návrhovým oprávnením.

101. Ústavný súd v tejto súvislosti považuje za potrebné poukázať na to, že samotná návrhová legitímácia ministra spravodlivosti a jej využitie z jeho strany neznamena, že takéto disciplinárne konanie bude aj vo svojom výsledku skončené prijatím disciplinárneho opatrenia. Sťažovateľ svojimi námietkami vlastne spochybňuje morálnu a profesionálnu integritu sudcov a existenciu právneho štátu, keď svoje tvrdenia o zaujatosti sudcu zakladá predovšetkým na prejavoch predstaviteľov výkonnej moci, resp. na realizácii ich zákonom zverených právomocí. Činnosť sudcov a súdov je, prirodzene, vo verejnom priestore podrobovaná kritike, hoci je vecou diskusie, aké sú limity vhodnej kritiky moci súdnej zo strany predstaviteľov moci výkonnej. Na druhej strane nemožno poprieť, že predstavitelia výkonnej moci určite môžu vyvíjať tlak na sudcov i verejnými vyhláseniami (pozri zhrnutie záverov ESLP v rozsudku Čivinskaite proti Litve z 15. 9. 2020, č. 21218/12, body 116 – 122).

102. Samotné poukázanie politika na možné procesné nedostatky postupu sudcu spojené s apelom na využitie zákonnej návrhovej iniciatívy príslušných orgánov však podľa ústavného súdu možno považovať za prirodzenú súčasť verejnej ochrany súdnictva, jeho nezávislosti a nestrannosti. V uvedenom prípade sa výroky politikov vo svojej podstate i expresivite podstatne odlišovali od výrokov politických predstaviteľov i konkrétnych nátlakových postupov výkonnej moci, na ktoré poukázal ESLP v rozsudku Kinský proti Českej republike. Túto argumentáciu sťažovateľa preto nemožno považovať za relevantnú, resp. dôvodnú. Napokon ústavný súd poznamenáva, že z rozhodnutia ESLP vo veci Kinský proti Českej republike a návrhu generálneho advokáta Anthony Collinsa vo veci sp. zn. C-817/21 vyplýva požiadavka, aby disciplinárne konania boli vedené nezávislým a nestranným orgánom s právomocou na vyšetrovanie a vedenie disciplinárneho konania, avšak nemožno z nich vyvodiť požiadavku funkčnej nestrannosti disciplinárneho navrhovateľa.

IV.5. K námietke zásahu do nezávislosti súdnictva napadnutým rozhodnutím:

103. Ústavný súd v prvom rade poukazuje na to, že inštitút nestrannosti neslúži samotnému sudcovi, ale vysluhovaniu spravodlivosti voči procesným stranám. Nestrannosť má vzťah k samotnému procesu a výsledku konania, ktoré majú byť spravodlivé. To je ultimátny cieľ, lebo len nestranný sudca môže garantovať spravodlivý proces vrátane rozhodnutia.

104. Ústavný súd súhlasí s disciplinárnym súdom v tom, že pasivita účastníkov konania (ich zástupcov), pokiaľ ide o podanie námietky zaujatosti, nezbavuje sudcu oznámiť svoju zaujatosť

(bod 40 uznesenia disciplinárneho súdu). *Ratio legis* § 31 Trestného poriadku je zabezpečenie dvojakej kontroly nestrannosti sudcu: zo strany sudcu, ako aj účastníka konania (jeho zástupcu). Rovnako ústavný súd vyjadruje súhlas s disciplinárnym súdom v tom, že inštitút nestrannosti je kategorický – buď je sudca zaujatý, alebo nie je, resp. ak nastanú podmienky správania predvídané v § 31 Trestného poriadku, je sudca vylúčený.

105. Disciplinárny súd založil svoje rozhodnutie na objektívnej nestrannosti – sudca má povinnosť namietat' svoju zaujatosť, a to nielen keď je zaujatý, ale aj keď možno mať pochybnosti o jeho zaujatosti. A keďže sťažovateľ mal namietat' svoju objektívnu nestrannosť, čo neurobil, dopustil sa závažného disciplinárneho previnenia. S uvedeným názorom disciplinárneho senátu sa ústavný súd nestotožňuje.

106. Sťažovateľ bol podľa disciplinárneho súdu zaujatý, hoci sa sám (subjektívne) takým necítil, ani procesné strany (predovšetkým prokurátor) túto nestrannosť nenamietali a v rozhodnom čase neexistovalo rozhodnutie o tom, že bol zaujatý. Najvyšší správny súd si len spätne s odstupom času urobil názor o zaujatosti sťažovateľa a jeho povinnosti túto zaujatosť aj oznámiť. To, či bol sudca zaujatý, alebo nebol, je primárne potrebné riešiť nie v disciplinárnom konaní, ktoré slúži ako *ultima ratio* pre najvážnejšie zlyhania sudcov, ale v inštančnom postupe. Práve inštančný postup predstavuje miesto na prípadnú korekciu chýb, ktorých sa sudca v konaní dopustil.

107. Kladne možno hodnotiť úvahy disciplinárneho súdu o tom, že len nestranné súdnictvo, ktoré vydáva také rozhodnutia, prispieva k napĺňaniu ideálu právneho štátu a dôvere spoločnosti v justíciu. Ústavný súd s týmto tvrdením absolútne súhlasí. Avšak netreba strácať zo zreteľa, že právo na nestranný súd formuluje ústava (čl. 46 ods. 1) či dohovor (čl. 6 ods. 1) ako individuálne a subjektívne právo. Ústava negarantuje právo na nestranný súd spoločnosti ako celku a z toho derivuje individuálne právo na taký súd, ale postupuje opačne: prostredníctvom individuálneho práva na nestranný súd sa buduje aj právny štát. Teda záujem spoločnosti na nestrannom vysluhovaní spravodlivosti či budovanie dôvery k justícii je len odvodeným právom voči základnému právu formulovanému v čl. 46 ods. 1 ústavy.

108. Navyše, právo na spravodlivý súdny proces patrí jednotlivcovi, ktorý s ním môže disponovať. Záleží len na ňom, či bude namietat', že proces nie je vedený spravodlivo. Hypoteticky, ak je aj porušená zásada rovnosti zbraní ako súčasť práva na spravodlivý súdny proces, ale procesná strana ju nenamietne v žiadnej fáze konania, platí prezumpcia, že konanie bolo spravodlivé, aj keď také byť nemuselo. Bolo by absurdné disciplinárne stíhať samotného sudcu. Povedané inak, právo na spravodlivý súdny proces je až na malé výnimky právom relatívnym. A podobne je tomu aj v prípade nestrannosti sudcu.

109. Ústavný súd z týchto úvah dôvodí, že povinnosť sudcu oznámiť svoju zaujatosť je zmiernená na účely disciplinárneho stíhania v tých prípadoch, keď procesné strany alebo ich zástupcovia nenamietali nestrannosť sudcu. Ak sudca sám seba nevníma ako zaujatého podľa subjektívneho testu a nevnímajú to ani procesné strany alebo ich právni zástupcovia, je len logické, že platí prezumpcia nestrannosti konkrétneho sudcu.

110. Aj keď ústavný súd súhlasí s tým, že sudca sa má na svoju potencionálnu zaujatosť pozerat' aj cez objektívny test nestrannosti, má k nemu výhradu. Po prvé, nie je celkom možné, aby sudca vnímal svoju zaujatosť z pozície nestranného pozorovateľa, ktorý na veci nie je zainteresovaný.

Samotný sudca konajúci a rozhodujúci vo veci takú perspektívu nemá, pretože je zákonným sudcom v konkrétnom prípade. Po druhé, objektívnu nestrannosť má zhodnotiť príslušný orgán, ktorý by o prípadnej námietke zaujatosti rozhodol. Podstatou objektívneho testu je práve pohľad nezainteresovaného subjektu. A práve inštančný postup primárne na základe návrhu procesnej strany či jej právneho zástupcu je na to ideálne miesto.

111. Pre dokreslenie celej situácie použije ústavný súd argumentáciu disciplinárneho súdu dovedenú do konca. Sťažovateľ by po svedeckej výpovedi oznámil svoju zaujatosť, o ktorej by v zmysle § 32 ods. 1 Trestného poriadku rozhodoval predseda senátu nadriadeného súdu. Ten by však mohol rozhodnúť aj tak, že sťažovateľ by nebol vylúčený z prejednávania konkrétnej veci. Disciplinárny súd však prezumuje, že nadriadený súd by celkom iste vydal rozhodnutie, ktorým by bol sťažovateľ vylúčený na základe objektívneho testu nestrannosti. To je však len vymodelovaný predpoklad, ktorý v predmetnej veci nenastal, a to aj vzhľadom na kontext celého prípadu.

112. Sťažovateľ bol uznaný za vinného z dôvodu, že disciplinárny senát prezumoval jeho zaujatosť, hoci on sa subjektívne necítil byť zaujatý, resp. procesné strany nenamietli jeho zaujatosť a urobil tak bez toho, aby v rozhodnom čase existovalo rozhodnutie v inštančnom postupe, ktoré by sťažovateľa vylúčilo z konania a rozhodovania.

113. Takáto úvaha je podľa ústavného súdu nedostatočná z ústavnoprávneho hľadiska. Zodpovednosť, a toľž nie trestná či disciplinárna, nemôže byť konštruovaná na neistote či predpoklade – v tomto prípade najvyšší správny súd tvrdí, že sťažovateľ bol zaujatý, hoci takým byť nemusel aj z titulu následného postupu v zmysle § 32 Trestného poriadku.

114. Osobitne ťaživé sa javí, že zaujatosť je tomto prípade úzko prepojená s ústavnou zásadou voľného hodnotenia dôkazov, pretože disciplinárny súd tvrdí, že sťažovateľ nemohol nestranne vyhodnotiť (ne)dostatočnosť svedeckej výpovede (body 44-45 uznesenia disciplinárneho súdu).

115. Ústavný súd akcentuje, že súd má značnú mieru diskrecie pri hodnotení dôkazov. V rámci tohto princípu neexistujú privilegované dôkazy alebo prezumpcie o konkrétnej váhe, resp. spôsobe hodnotenia konkrétnych dôkazných prostriedkov. Bez voľného hodnotenia dôkazov by boli aj hodnoty nezávislosti a nestrannosti súdnej moci iluzórne.

116. Toto konštatovanie nemení nič na tom, že voľné hodnotenie dôkazov má určité limity. Jednak samotné odôvodnenie rozhodnutia súdu je verifikáciou, ako sa súd s dôkazmi vysporiadal a ako ich vyhodnotil. A to nielen tie v prospech svojho záveru, ale aj tie svedčiace v neprospech svojho záveru (III. ÚS 376/2024). Inou korekciou hodnotenia dôkazov je inštančný postup. Odvolací súd po predložení spisu preskúma už raz vykonané hodnotenie dôkazov.

117. Aj keď ústavný súd *a priori* nevylučuje možné zneužitie diskrecie sudcu pri hodnotení dôkazov a založenie disciplinárnej zodpovednosti, malo by sa tak diať len vo výnimočných prípadoch, ak je svojvôľa sudcu jasne preukázaná. V tomto prípade tomu tak nebolo. Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 3 Tost/30/2020, ktorým rozhodoval o sťažnosti proti rozhodnutiu sťažovateľa, síce inak vyhodnotil dôkazy, ale nekonštatoval zjavnú svojvôľu. V tejto veci tak prišlo ku korekcii voľného hodnotenia dôkazov, čo má výrazný vplyv aj na prípadné vyvodzovanie disciplinárnej zodpovednosti voči sudcom. Ak je možné chyby odstrániť v inštančnom postupe, je nevyhnutné ich korigovať práve týmto spôsobom, ktorý je na to prioritne určený.

118. Aby neprišlo k omylu, ústavný súd považuje hodnotenie dôkazov sťažovateľom v predmetnej veci ako racionálne a nevidí nič svojvoľné na hodnotení predmetnej svedeckej výpovede. Opatrnosť výpovede kajúcnikov zdôrazňuje nielen ústavný súd (I. ÚS 245/2024), ale aj ESLP (Erik Adamčo proti Slovensku, rozsudok z 1. 6. 2023, sťažnosť č. 19990/20). Podobne nie je sporné, že svedecká výpoveď bola v tomto prípade len nepriamym dôkazom a skôr je ju možné hodnotiť v súvislosti s rozhodovaním o vine či nevine obvinených, a nie v kontexte rozhodovania o väzbe.

119. K obsahu svedeckej výpovede je dôležité zaujať nasledovné stanovisko. Aj keď svedok spomína sťažovateľa v určitých kontextoch („*riešil projekty*“, „*loboval za jeho opravu*“, „*vyriešiť*“), nič z toho sa nedá hodnotiť bez ďalšieho ako nezákonná činnosť, hoci disciplinárny súd prezumuje opak (bod 46 uznesenia disciplinárneho súdu). Disciplinárny súd navyše prehliada tú možnosť, že spolupracujúci svedkovia môžu mať vlastný záujem na „usvedčovaní“ iných osôb alebo k stavaniu samého seba do priaznivejšej roviny, a preto k týmto výpovediam treba pristupovať maximálne zdržanlivo, a to nielen v trestnom konaní, ale aj pri vyvodzovaní disciplinárnej zodpovednosti. Ak by sa argumentácia disciplinárneho súdu doviedla do dôsledkov a sudca by sa mal vylúčiť zakaždým, keď ho svedok spomenie v určitom kontexte, tak by svedkovia mohli jednoducho manipulovať s inštitútom zákonného sudcu. Aj z tohto dôvodu platí prezumpcia v prospech nestrannosti sudcu a teória zdania nemôže byť postavená na domnienkach, ale objektívnych dôkazoch (rozsudok Veľkej komory ESLP vo veci Micalfeff proti Malte z 15. 10. 2009, sťažnosť č. 17056/06, bod 96).

120. Ústavný súd ale vopred nevylučuje dôveryhodnosť takýchto výpovedí. K nej však musia nevyhnutne pristúpiť aj ďalšie dôkazy, ktoré výpoveď potvrdzujú. V predmetnej veci sťažovateľa to tak nebolo.

121. V uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 3Tost/30/2020 z 9. júla 2020, ktorým bolo zrušené uznesenie ŠTS sp. zn. 4Tp/14/2020 z 5. júla 2020, ktoré bolo vydané na základe sťažnosti prokurátora (nenamietajúceho zaujatosť sudcu Trubana, proti rozhodnutiu ktorého jeho sťažnosť smerovala), sťažnostný súd preskúmal v rámci revízneho princípu napadnuté uznesenie zo všetkých hľadísk vrátane správnosti postupu v konaní, ktoré napadnutému výroku predchádzalo (R 59/2002). Jeho výsledkom však nebola jeho kasácia z dôvodu rozhodovania zaujatým sudcom v predchádzajúcom konaní, ale iné dôvody (iný právny názor na vec). Na takýto účel s možnosťou ďalšieho preverenia predchádzajúceho konania bolo prioritne (aj) sťažnostné konanie do právneho poriadku zavedené a v praxi všeobecných súdov sa bežne aplikuje.

122. Disciplinárny súd navyše vôbec nezohľadnil uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4Ndt/24/2020 zo 6. októbra 2020, ktorým bol sťažovateľ vylúčený z prejednávania danej trestnej veci, pričom oznámenie o zaujatosti podal sám sťažovateľ 29. septembra 2020, keďže bol v danej veci vypočutý ako svedok. Teda disciplinárne potrestanie sťažovateľa sa míňa účinku, pretože sťažovateľ, vychádzajúc z aktuálneho zisteného poznatku, oznámil svoju zaujatosť o niekoľko týždňov neskôr – keď bol vo veci predvolaný ako svedok. Hoci tento postup sťažovateľa bol v inštančnom postupe relevantného trestného konania nadriadeným súdom niekoľkokrát aprobovaný, disciplinárny súd túto skutočnosť vôbec nezobral do úvahy.

123. V ďalšej veci uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1Tost/34/2020 z 30. decembra 2020 v *obiter dictum* skonštatovalo, že zaujatosť sťažovateľa vznikla až jeho vypočutím ako svedka 21. júla 2020,

pričom v prejednávanej veci, za ktorú bol sťažovateľ odsúdený, rozhodoval o pár týždňov skôr. Aj keď disciplinárny súd nie je týmito rozhodnutiami, čo sa týka viny viazaný *stricto sensu*, za súčasného rešpektovania § 32 ods. 1 disciplinárneho súdneho poriadku, podľa ktorého „*disciplinárny senát samostatne posudzuje predbežné otázky, ktoré sa v konaní vyskytnú; ak o takej otázke bolo právoplatne rozhodnuté Ústavným súdom Slovenskej republiky, súdom, iným orgánom verejnej moci Slovenskej republiky alebo Súdnym dvorom Európskej únie, je disciplinárny senát týmto rozhodnutím viazaný, ak nejde o posúdenie viny disciplinárne obvineného*“, bol na ich závery disciplinárny senát (majúc na zreteli viazanosť viacerými rozhodnutiami v inštančnom postupe trestného konania, ktoré právoplatne vyriešili predbežnú otázku) povinný prihliadnuť. Disciplinárny senát svojím rozhodnutím a vysloveným právnym názorom spochybnil rozhodovanie súdov v inštančnom postupe, keď nerešpektoval ich závery, že sudca sa stal zaujatý až na podklade svedeckej výpovede, ktorú vo vzťahu k veci urobil. Ústavný princíp právnej istoty a rovnosti totiž vyžaduje, aby súdy rozdielne posudzovali a brali do úvahy svoje rozhodnutia v duchu správneho fungovania právneho štátu (čl. 1 ods. 1 ústavy). Práve tieto už uvedené rozhodnutia vydané v trestnom konaní totiž určujú (v tomto prípade svojou právoplatnosťou, a tým aj záväznosťou pri posúdení predbežnej otázky v disciplinárnom konaní, ktorú disciplinárny senát nemal samostatne posudzovať) kontext celej veci, ktorá bola kľúčová pre posúdenie disciplinárnej zodpovednosti sťažovateľa, navyše, keď v dvoch z nich predmetom posudzovania bola aj zaujatosť disciplinárne obvineného sudcu v danej trestnej veci.

124. Na základe uvedeného je ústavný súd toho názoru, že disciplinárne stíhanie sudcov je prostriedkom *ultima ratio*. Vyvodzovanie disciplinárnej zodpovednosti voči sudcom nie je prvá možnosť, ale možnosť posledná, keď ostatné prostriedky či postupy zlyhajú.

125. Trestanie sťažovateľa za to, že sa necítil byť subjektívne či objektívne zaujatý, keď procesné strany zaujatosť nenamietali a konajúce súdy v rozhodnom čase nepovažovali sťažovateľa za zaujatého (resp. kladne posúdili otázku až po ním podanej námietke zaujatosti po uskutočnení jeho svedeckej výpovede), pričom si disciplinárny súd sám (aj nedôslednou aplikáciou § 32 ods. 1 disciplinárneho súdneho poriadku) urobil názor o povinnosti podať námietku zaujatosti, keď tá bola úzko prepojená s voľným hodnotením dôkazov, považuje ústavný súd za exces a na základe neho uložený disciplinárny trest pre sťažovateľa za porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy z dôvodu zásahu do nezávislosti a nestrannosti súdnej moci. Disciplinárne konanie proti sťažovateľovi ústavný súd z už uvedených dôvodov vyhodnotil ako excesívne o to viac, keď § 115a zákona o sudcoch pre vyvodenie disciplinárnej zodpovednosti u sudcu vyžaduje úmyselné zavinenie alebo minimálne zavinenie z vedomej nedbanlivosti, ktorú (a jej následnú prísnejšiu kvalifikáciu) podľa názoru ústavného súdu nie je možné vyvodit' prioritne z dlhodobého pôsobenia sudcu vo funkcii (jeho personálneho zaradenia – funkcie predsedu ŠTS), exponenciou korupčnej kauzy ani spôsobom, «akým disciplinárne obvinený „jednosmerne“ aplikoval teóriu zdania pri výpovedi [černá štvorica] (konkrétne tvrdiac, že tento je „kajúcnik, ktorého vierohodnosť výpovede sa tak môže javiť ako značne oslabená“)». Len na dokreslenie rozpornosti uvedeného záveru ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že uvedený spôsob posudzovania výpovede tzv. „kajúcnikov“ (ktorý mal byť podľa disciplinárneho senátu kvalifikovanou okolnosťou v neprospech disciplinárne obvineného) bol navyše aj viacnásobným predmetom posudzovania EŠLP [napr. Adamčo proti Slovenskej republike, rozsudok z 12. 11. 2019 k sťažnosti č. 45084/14, Erik Adamčo proti Slovenskej republike z 1. 6. 2023 k sťažnosti č. 19990/20 a iné), ktorý konštatoval, že vzhľadom na svoju

povahu sú takéto výpovede prístupné manipulácii a môžu byť vyrobené čisto s cieľom získať výhody ponúkané výmenou alebo ako osobná pomsta. Riziko, že osoba môže byť obvinená a súdená na základe neoverených obvinení, ktoré nemusia byť nevyhnutne nezainteresované, sa preto nesmie podceňovať. Závery disciplinárneho senátu týkajúce sa zavineného konania sťažovateľa (bod 51 odôvodnenia napadnutého rozhodnutia) tak ani s ohľadom na v rozhodnutí prezentovanú „*intenzitu a jednoznačne negatívny charakter informácií*“ nemožno (v kontexte ostatných už uvedených okolností veci) považovať za dostatočne a ústavne konformne odôvodnené.

126. Ústavný súd s ohľadom na uvedené závery konštatuje, že vo veci sťažovateľa bolo napadnutým uznesením najvyššieho správneho súdu porušené jeho právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (výrok 1 tohto nálezu). Napadnuté uznesenie preto ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a podľa § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) zrušil a vec vrátil najvyššiemu správne súdu na ďalšie konanie (výrok 2 tohto nálezu).

127. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu, čo je potrebné aplikovať aj na reálne dotknutej veci v kontexte tohto nálezu.

128. Vo vzťahu k sťažovateľom namietanému porušeniu jeho práva na súkromie podľa čl. 8 dohovoru sa ústavný súd riadil princípom minimalizácie svojich zásahov do právomoci všeobecných súdov, rozhodnutia ktorých sú v konaní o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy preskúmané (IV. US 303/04, IV. ÚS 64/2010). V súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. II. ÚS 182/06, IV. ÚS 311/08) vychádzal z toho, že v nadväznosti na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 47 charty napadnutým uznesením a jeho zrušením sa otvára priestor na to, aby sa najvyšší správny súd po vrátení veci v ďalšom konaní sám vysporiadal s ochranou uvedeného práva hmotnoprávneho charakteru. V tejto časti preto ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovel (výrok 4 tohto nálezu).

129. Z podanej ústavnej sťažnosti je zrejmé, že namietané porušenie čl. 19 ods. 1 (druhého pododseku) ZEÚ v spojení s čl. 2 ZEÚ, ako aj porušenie práva na rovnosť v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy sťažovateľ namietal vo vzťahu k namietanému porušeniu práva na nezávislý a súdny tribunál a nestranný súd, kde ústavný súd porušenie práv nekonštatoval, a preto aj v tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovel (výrok 4 tohto nálezu). Obdobný záver platí aj vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 18 dohovoru, keď ústavný súd nedospel k záveru, že by napadnutým rozhodnutím došlo k zneužitiu moci, ako na to poukazuje sťažovateľ – aj v tejto časti ústavný súd sťažnosti nevyhovel.

130. Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 47 charty ústavný súd uvádza, že sťažovateľ neodôvodnil jej aplikovateľnosť v zmysle čl. 51 charty, teda neuviedol, aké ustanovenie únievého

práva je dotknuté napadnutým rozhodnutím disciplinárneho súdu, čo zakladá dôvod na nevyhovenie sťažnosti v tejto časti.

V.

Finančné zadost'učinenie

131. Sťažovateľ si v ústavnej sťažnosti uplatnil aj nárok na finančné zadost'učinenie vo výške 10 000 eur. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo, a to spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. III. ÚS 169/2020, III. ÚS 298/2021, III. ÚS 481/2021).

132. Priznanie primeraného finančného zadost'učinenia prichádza do úvahy najmä v prípadoch, keď vzhľadom na charakter porušenia základných práv a slobôd sťažovateľa nie je možné zaistiť úplnú nápravu zrušením rozhodnutia, opatrenia alebo uvedením do pôvodného stavu a rozhodnutie ústavného súdu konštatujúce porušenie základných práv a slobôd sťažovateľa nepredstavuje ani v kombinácii s ďalšími opatreniami na zabránenie pokračovania v porušovaní základných práv a slobôd v budúcnosti dostatočnú nápravu zisteného porušenia ústavnosti, čo však nie je prípad sťažovateľa. Porušenie tohto práva pritom môže byť najvyšším správnym súdom zhojené po vrátení veci na ďalšie konanie. V tejto časti preto ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovel (výrok 4 tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

133. V súlade s § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal ústavný súd podľa výsledku konania sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania pozostávajúcich z trov právneho zastúpenia (výrok 3 tohto nálezu).

134. Pri výpočte náhrady trov konania ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 predstavuje v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky sumu 208,67 eur a náhrada hotových výdavkov za každý úkon právnej služby podľa § 16 ods. 3 predstavuje sumu 12,52 eur. Základná sadzba tarifnej odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 predstavuje sumu 343,25 eur a náhrada hotových výdavkov za každý úkon právnej služby predstavuje sumu 13,73 eur. Trovy konania sťažovateľa pozostávajú z tarifnej odmeny právneho zástupcu sťažovateľa za dva úkony právnej služby v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu) a za jeden úkon právnej služby v roku 2024 spolu vo výške 760,59 eur (2 x 208,67 eur + 343,25 eur) a z nároku na náhradu hotových výdavkov právneho zástupcu v sume 38,77 eur (2 x 12,52 eur + 13,73 eur). Písomné doplnenie podanej ústavnej sťažnosti ústavný súd nevyhodnotil vzhľadom na jeho obsah ako podanie rozhodné pre rozhodnutie vo veci samej, a preto odmenu zaň nepriznal. Sťažovateľovi tak bola priznaná náhrada trov konania spolu 799,36 eur.

135. Ústavný súd vypočítanú náhradu trov sťažovateľa zvýšil podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty, pretože právny zástupca sťažovateľa je platiteľom tejto nepriamej dane. Pri určení výšky jej sadzby postupoval podľa § 27 ods. 5 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“), v zmysle ktorého sa pri zmene sadzby dane použije pri každom vzniku daňovej povinnosti sadzba dane platná v deň vzniku daňovej povinnosti. Keďže daňová povinnosť právnomu zástupcovi sťažovateľa vznikla dňom dodania služby (§ 19 ods. 2 zákona o DPH), pri úkonoch právnej služby realizovaných a vyúčtovaných do 31. decembra 2024 použil ústavný súd sadzbu dane z pridanej hodnoty vo výške 20 %.

136. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší správny súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. júna 2025

Peter Straka
predseda senátu